

www.musavat.com

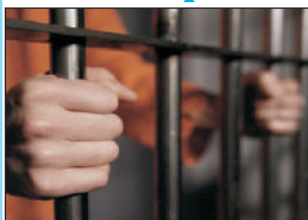
MUSAVAT

Xəbər
Bir həftədə
Üç məktəbli
intiharını -
SOS!
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 12 fevral 2025-ci il Çərşənbə № 26 (8636) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bu gün yenilənmiş Əfv Komissiyası ilk dəfə toplanır

71-ci dəfə əfv sərəncamı hazırlığı; hüquq müdafiəçiləri amnistiyanın da olmasını arzulayırlar

yazısı səh.13-də

Uşaqların yanib ölməsinə görə TƏBİB-ə ittiham

yazısı səh.3-də

İrəvanın "silahlara nəzarət edək" kəleyi

yazısı səh.6-də

Saleh Məmmədovun yeni müavini kimdir?

yazısı səh.3-də

Bakının hərbi doktrinanı dəyişməsi zamanı

yazısı səh.7-də

Moskvanın istədiyi "minasız sülh sənədi"nin pərdəarxası

yazısı səh.9-də

Repetitorluğun ləğvi müzakirələri

yazısı səh.10-də

Milli Məclis korrupsiya anlayışını dəyişir

yazısı səh.11-də

Fəxri adların verilməməsinə deputatlardan etiraz

yazısı səh.11-də

ABŞ dünyadakı "səsinə" batırır

yazısı səh.12-də

Unun topdansa satış qiyməti bahalaşdı

yazısı səh.2-də

Paytaxt süpürgəçilərinin sığortaları varmı?

yazısı səh.13-də

TAVUŞDA TƏLAŞ VƏ ŞAYİƏLƏR - ANKLAV KƏNDLƏR QAYTARILIR...

Paşinyanın tənqidçiləri iddia edirlər ki, sərhəd postlarının koordinatları xalqdan gizlədilir; analitiklərin fikrincə, ictimai rəy hazırlanır və kəndlərin təhvili bir halda mümkündür

yazısı səh.5-də

"Ruskiy dom" iddiasını təkçə o təkzib etmədi

Prezident Administrasiyasının keçmiş rəhbəri Ramiz Mehdiyevin rəhbərlik etdiyi deyilən qrup haqda başqa gerçəklər də var...

yazısı səh.4-də

YAP Medvedyevin partiyasına etiraz etməlidir

yazısı səh.8-də

Vəfat edən nazirin qaynının iki paytaxtda şək edən əmlakları

yazısı səh.3-də

Misir Mərdanovdan Əmrullayevin "20 il əvvəlki səhvlər" iddiasına reaksiya

yazısı səh.10-də

Prezident İlham Əliyev Xameneyini təbrik etdi

Prezident İlham Əliyev İran İslam Respublikasının Ali Rəhbəri Ayətullah Seyid Əli Xameneyini təbrik edib.

Təbrikdə deyilir:

"Möhtərəm Ayətullah Xameneyi həzrətləri!

İran İslam Respublikasının milli bayramı - İslam İnqilabının Qələbəsi Günü münasibətilə Sizə və Sizin simanızda bütün xalqınıza şəxsən öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ən səmimi təbriklərimi və xoş arzularımı çatdırıram.

Azərbaycan Respublikası ilə İran İslam Respublikası arasında münasibətlər əsrlərdən bəri dostluq və mehriban qonşuluq şəraitində yaşamış, ortaq mənəvi dəyərləri bölüşən xalqlarımızın iradəsindən güc alır. Biz bu təməllər üzərində qurulmuş dövlətlərarası münasibətlərimizin inkişafına və əməkdaşlığımızın genişlənməsinə xüsusi önəm veririk.

Hazırda ikitərəfli gündəlikdə qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra məsələlər yer almaqdadır. Hesab edirəm ki, mövcud imkanlardan yararlanaraq ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın dərinləşməsinə nail ola bilərik.

İnanıram ki, qarşılıqlı hörmətə və mehriban qonşuluğa əsaslanan Azərbaycan-İran münasibətləri dövlətlərimizin və xalqlarımızın mənafelərinə uyğun inkişaf edərək bölgədə sabitliyin və təhlükəsizliyin möhkəmlənməsinə xidmət edəcəkdir.

Bələ bir əlamətdar gündə Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, dost və qardaş İran xalqına əmin-amanlıq və firavanlıq diləyirəm".

Üç il əvvəl Zaqatalada itkin düşən hindistanlıdan xəbər çıxdı

Fevralın 9-da Zaqatala RPS-nin əməkdaşları tərəfindən keçirilmiş əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində 2022-ci ilin may ayında Zaqatala rayonu ərazisində itkin düşmüş 1993-cü il təvəllüdü Hindistan Respublikası

vətəndaşı Kondaveti Maniqanta məxsus olması ehtimal edilən meyitin qalıqları, ona məxsus əl çantası, bank kartları, mobil telefon və digər şəxsi əşyalar Böyük Qafqaz dağlarının Zaqatala rayonu Car kəndi yaxınlığında "Şamilovka" meşə massivində aşkar edilib.

APA xəbər verir ki, meyitin qalıqları və digər əşyalar yüksəklik ərazidə götürülərək, müvafiq ekspertizalar keçirilməsi üçün aidiyyəti üzrə Zaqatala Rayon Prokurorluğuna təqdim olunub.

Metro stansiyalarına yeni adlar veriləcək

Bu il Azərbaycanda "Konstitusiya və Suverenlik İli" ilə əlaqədar adsız zirvələrə yeni adlar veriləcək. Bu barədə Azərbaycan 2025-ci ilin "Konstitusiya və Suverenlik İli" elan edilməsi ilə bağlı Tədbirlər Planında qeyd edilib. Bundan başqa, Bakı şəhərində və di-

gər böyük şəhərlərdə prospekt, küçə, meydan və müvafiq ərazi vahidlərinə, metro stansiyalarına yeni adlar veriləcək.

Unun topdansatış qiyməti bahalaşdı

Fevralın 10-dan Azərbaycandakı un istehsalçıları üçün topdansatış qiymətləri 50 kq-lıq un kisəsinin satış qiyməti 27-28,2 manat, o cümlədən Bakı şəhəri və Abşeron rayonunda 26,9-27,3 manat civarında dəyişib.

Bu barədə İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarlarına Nəzarət Dövlət Xidməti məlumat yayıb. "Ölkə üzrə unun ən aşağı topdansatış qiyməti 27,1 manat olmaqla, Sumqayıt şəhərində, ən yüksək topdansatış qiyməti 28,2 manat olmaqla, Gəncə şəhərində qeydə alınıb", - deyərək məlumatda qeyd olunub.

İcra başçısı onu öldürmək istəyənə bağışladı

Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısına sui-qəsd hazırlamaqda ittiham olunan Bəhruz Əskərovun cinayət işi üzrə məhkəmənin növbəti prosesi keçirilib.

APA xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə hakim Səbuhi Hüseynovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə zərərçəkən qismində tanınan Taleh Qaraşovun məhkəməyə ərizə göndərdiyi bildirilib. T.Qaraşov ərizədə təqsirləndirilən şəxs barəsində heç bir şikayət və tələbi olmadığını bildirib.

Təqsirləndirilən şəxsin və-

kili Nüşabə Ağayeva zərərçəkənin barışıqla bağlı mövqeyinin öyrənilməsi məqsədilə din-dirilməsini istəyib.

Taleh Qaraşovun dindirilməsi və barışıqla bağlı fikrinin öyrənilməsi üçün iclas martın 4-nə təxirə salınıb.

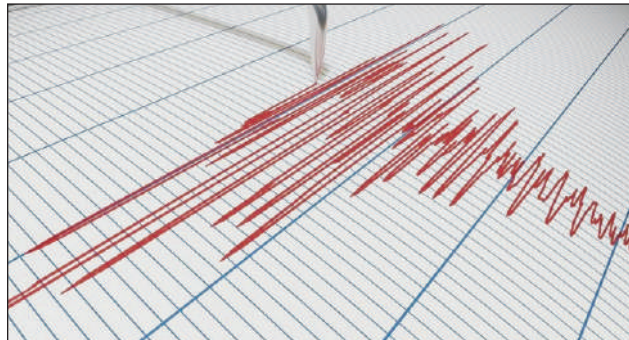
Xatırladaq ki, Bəhruz Əskərov respublikanın müxtəlif rayonlarında yaşayan şəxsləri gizli əlaqəyə cəlb edərək, onlara Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısının həyatına sui-qəsdin təşkil olunması barədə tapşırıqlar verməkdə ittiham olunur.

Həmçinin Bəhruz Əskəro-

vun əlaqəsində olan şəxslərə Azərbaycanın bəzi rayonlarında fərdi qaydada ingilis dili müəllimi kimi fəaliyyət göstərən xarici ölkə vətəndaşına qarşı sui-qəsd həyata keçirməyi tapşırması da təsbit edilib.

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən keçirilmiş kompleks əməliyyat-istintaq tədbirləri nəticəsində Bəhruz Əskərovun tutularaq Azərbaycan Respublikasında cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi təmin olunub, məhkəmənin qərarı ilə barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

2025-ci ildə Azərbaycanda zəlzələlər hiss olunacaq

davam edəcəyini qeyd etmişdim. Dövrilik bir neçə il əvvəl aktivləşməyə başlayıb".

Bunu Modern.az-a son dövrlərdə Azərbaycanda və dünyada zəlzələlərin artması ilə bağlı danışan Geologiya və Geofizika İnstitutunun şöbə müdiri Qulam Babayev deyib.

Onun sözlərinə görə, Xəzər dənizi ən mürəkkəb tektonik zonalarından biridir. "Xəzər dənizi seysmik ocaqlarla zəngin ərazidir. Çünki mürəkkəb geoloji quruluşlar, müxtəlif tektonik qırılmalar və qurşaqlar mövcuddur. Nəticə etibarilə Xəzər dənizi aktiv seysmik regiondur. Aktivlik ən çox Xəzərdə büruzə olunur, amma bu o demək deyil ki, Azərbaycanın digər ərazilərində olan aktiv seysmik zonalar sakitdir".

Qulam Babayev bildirib ki, 2025-ci ildə aktivlik davam edəcək: "Hiss olunan zəlzələlərin olacağını istisna etmərəm. 4, 4.5 həтта 5 magnitudalı zəlzələlər ola bilər. Çünki qonşu bölgələr aktivdir, ola-

bilmez ki, Azərbaycan ərazisi seysmik və tektonik baxımdan sabit istiqamətdə inkişaf etsin. O səbəbdən hiss olunan zəlzələlərin olacağını istisna etmərəm. Dağıdıcı və güclü zəlzələlər isə gözlənilir. Çünki Azərbaycan ərazisi hüdu-larında yerdəyişmələr digər ərazilərlə müqayisədə intensiv deyil. Məsələn, Yunanıstan, İtaliya, İspaniya, Yaponiya, Filippin, İndoneziya misal göstərilə bilər. Bu yaxınlarda Egey dənizində bir neçə ardıcıl zəlzələ baş vermişdi. Yunanıstanın yaxın ərazisi təşvişdə idi. Mən bunu demişdim, dünya miqyasında seysmik və tektonik aktivlik davam edir. Azərbaycanda intensivlik var, amma o ərazilərlə müqayisədə aşağı səviyyədədir. Ona görə də bizdə katastrofik zəlzələ ümumiyyətlə gözlənilir. Keçmiş zəlzələlərin təhlili, tarixi, mövcud olan metodlar, stansiyaların nəticələri bunu deməyə əsas verir. Amma hiss olunan zəlzələlər qaçılmazdır".

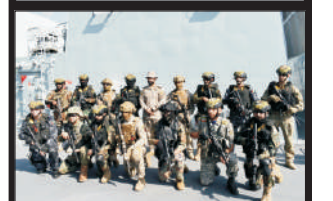

Azərbaycanda yeni medal təsis olunur

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 30 illiyi yubiley medalı təsis ediləcək.

Bu barədə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə təsdiqlənən "Konstitusiya və Suverenlik İli" elan edilməsi ilə bağlı tədbirlər planında qeyd olunub.

Bununla əlaqədar icraçı orqanlar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası və Milli Məclisdir.

Hərbiçilərimiz Pakistanda təlimdə

Azərbaycan Hərbi Dəniz Qüvvələrinin (HDQ) bir qrup hərbi qulluqçusunun iştirak etdiyi Pakistan İslam Respublikasının Kəraçi şəhərində keçirilən "AMAN-25" çoxmillətli dəniz təlimi davam edir.

Bu barədə Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi məlumat yayıb.

Ölkəmizi təmsil edən sualtı hücum və sualtı müdafiə qrupları təlimin planına uyğun olaraq, yaşayış məntəqələrində antiterror əməliyyatları, açıq dənizdə gəmilərin zəbt olunması və müxtəlif ərazilərdə partlamamış mərmilərin və əldə düzəlmə partlayıcı qurğuların zərərsizləşdirilməsi üzrə fəaliyyətlərin icrası zamanı yüksək peşəkarlıq nümayiş etdiriblər.

"Sülh naminə birlikdə" şüarı ilə keçirilən "AMAN-25" çoxmillətli təlimində dəniz xüsusi təyinatlılarımız qarşıya qoyulan bütün tapşırıqları müvəffəqiyyətlə yerinə yetiriblər.

Şamaxıda gənc müəllim dəm qazından öldü

Şamaxı rayonunda ölümə nəticələnən bədbəxt hadisə baş verib.

Şamaxı şəhər sakini 1998-ci il təvəllüdü Məmmədova Ləman İnqilab qızı Göylər kəndində kirayə yaşadığı evin hamam otağında dəm qazından boğulub. O, Göylər kənd 2 sayılı orta məktəbdə tarix müəllimi işləyir-miş.

Rusiyanın “Ros-sotrudnicestvo” təşkilatının fəaliyyəti dayandırıldıqdan və qurum Üzeyir Hacıbəyli küçəsində yerləşən ofisdən çıxdıqdan sonra mərhum gənclər və idman naziri Azad Rəhimovun qayını olan iş adamı Elçin Həsənovun əl-ayağa düşərək “Russkiy dom” üçün yeni ofis axtarışına çıxdığı barədə xəbər verilib.

Musavat.com xəbər verir ki, bununla yanaşı, onun da üzv olduğu və Prezident Administrasiyasının keçmiş rəhbəri Ramiz Mehdiyevin rəhbərlik etdiyi Rusiyanın Azərbaycanlı Şəbəkəsi barədə də “Qafqazinfo”da məlumat paylaşıb. Düzdür, Ramiz Mehdiyev və keçmiş xarici işlər naziri Elmar Məmmədov bu məlumatı təkzib etməyə çalışıblar. Amma onların arqumensiz açıqlamaları çətin ki, ictimai rəydə dönüş yarada bilsin.

“Qafqazinfo”ya Elçin Həsənovun fəaliyyəti ilə bağlı müxtəlif mənbələrdən yeni məlumatlar daxil olub. Onları ümumiləşdirdikdən sonra belə qənaət hasil olur ki, E.Həsənov və onun mənsub olduğu şəbəkə Rusiyanın Azərbaycanda mövqelərinin möhkəmlənməsi üçün əllərindən gələni edirlər.

İlk növbədə onu qeyd edək ki, Elçin Həsənov Rusiya vətəndaşıdır, uzun müddət orada yaşayıb və mebel istehsalı ilə məşğul olan

Vəfat edən nazirin qaynının iki paytaxtda şok edən əmlakları

Elçin Həsənov Rusiya vətəndaşı olsa da, Su İdman Sarayına direktor təyin olunub, əsas biznesi isə...

“Alğternativa” şirkətində işləyib. Azad Rəhimov 2006-cı ildə gənclər və idman naziri təyin olundundan sonra, o, Bakıya gəlib. Səbiq nazir qohumunu rəhbərlik etdiyi qurumun işlərinə cəlb edib. İş o yere çatıb ki, 2015-ci ildə E.Həsənov nazirliyin tabeliyində olan Su İdman Sarayının direktoru da təyin olunub. Özü də Rusiya vətəndaşı ola-ola...

Bundan başqa, E.Əhmədov

A.Rəhimovun müxtəlif tapşırıqlarını icra etməyə başlayıb və nazirlikdə kadr təyinatlarında söz sahibinə çevrilib. O, həyat yoldaşının adına yaratdığı şirkət vasitəsilə Gənclər və İdman Nazirliyinin balansında olan və Heydər Əliyev prospektində yerləşən binaları müxtəlif şirkətlərə yüksək məbləğlərlə icarəyə verib.

Əldə olunan vəsaitlər isə E.Həsənov vasitəsilə Rusiya

yaya çıxarılıb və orada çoxsaylı daşınmaz əmlak alınıb. Məsələn, Moskva da Rublyovskoye şossə 97 sayılı, İstrinskaya küçəsi 3 sayılı və digər binalarda E.Həsənov məxsus çoxlu sayda mənzil var. E.Həsənov təkcə Moskvada və Rusiyanın digər şəhərlərində deyil, həmçinin Bakıda da daşınmaz əmlaklar əldə edib, biznes qurub. Məsələn, Babək prospektində yerləşən “Sun Cars” avtosalonunun ona məxsus olduğu bildirilir.

Yenidən şəbəkə məsələsinə qayıdaraq qeyd edək ki, Rusiya xüsusi xidmət orqanları ilə yaxın olan yüksəkçinli məmurlar hələ də var. Onların sifarişləri ilə bəzi layihələr həyata keçirilir, hesabatlar hazırlanır, ictimaiyyətə yalan və bəzən də şişirdilmiş məlumatlar verilir. Təbii ki, bunların da ifşa olunmasına çox qalmayıb.

□ “Yeni Müsavat”

ki, növbədə olan tibb bacıları, həkimlər, digər işçilər iki vedrə sudan və tezəlişən yorğanlardan istifadə ediblər: “Halbuki orada yangınsöndürən balonlar vardı. Ondan istifadəni bacarmayıblar”.

M.Abasquliyeva ifadəsində vurğulayıb ki, yaşananlara görə Perinatal Mərkəzə ondan öncə rəhbərlik etmiş Məryəm Rzayeva da məsuliyyət daşıyır. O, istintaqa ifadəsində M.Rzayeva haqqında cinayət işi başlanmasını da istəyib.

Yeddi körpənin ölümü ilə bağlı məhkəmə araşdırmaları martın 3-də davam edəcək.

Körpələrin ölümünə yol açan yangın ötən ilin yanvarında baş verib.

Perinatal Mərkəzin keçmiş rəhbərinə və iki şöbə müdiri Cinayət Məcəlləsinin 225.3-cü (yanğın təhlükəsizliyi qaydalarını pozma - ehtiyatsızlıqdan iki və daha çox şəxsin ölümünə səbəb olduqda) maddəsi ilə ittiham verilib. M.Abasquliyevanın üzərində, üstəlik, CM-in 308.2-ci (ağır nəticələrə səbəb olan vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə) maddəsi də var.

Ancaq üç nəfərin heç biri ittihamı qəbul etmir. Onlar ittihamı münasibət bildirərək orada yazılanları “uydurma” adlandırıblar.

Təqsirləndirilən şəxslərə ittiham verilən maddələrdə 10 ilədək həbs cəzası nəzərdə tutulub.

Saleh Məmmədovun yeni müavini kimdir?

Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin (AAYDA) rəhbəri Saleh Məmmədova yeni müavini təyin edilib. Sözügedən vəzifəyə Əli Hacıyev gətirilib.

44 yaşlı Əli Hacıyev Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasında bakalavr və magistr təhsili alıb.

O, daha əvvəl SOCAR-da, İqtisadiyyat Nazirliyində, “AzerGold”da çalışıb. Ötən ildən AAYDA-da İnvestisiya Baş İdarəsinin rəisi vəzifəsində çalışır.

Əli Hacıyev fevralın 4-də Saleh Məmmədovun müavini təyin edilib.

Qeyd edək ki, fevralın 4-də Prezident İlham Əliyev “Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin yaradılması haqqında” 18 oktyabr 2017-ci il tarixli və “Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında” 19 dekabr 2017-ci il tarixli fərmanlarında dəyişiklik edib.

Fərmana əsasən, Agentliyin İdarə Heyətinin (İH) üzvlərinin sayı 3-dən 4-ə, o cümlədən Prezidentin vəzifəyə təyin və vəzifədən azad etdiyi İH sədrinin müavinlərini sayı 2-dən 3-ə çatdırılıb.

Rüşvətə görə həbs edilən polkovnikin yerinə təyinat

● smayıllı rayon icra başçısının İsmayıllı şəhər inzibati ərazi dairəsi üzrə nümayəndəliyinə yeni rəhbər təyin edilib. Modern.az-ın əldə etdiyi məlumata görə, müvafiq qərar İsmayıllının icra başçısı Nəhid Bağirov tərəfindən verilib.

Qərara əsasən, əvvəllər icra hakimiyyətində baş məsləhətçi kimi çalışan Qiyas Abdullayev icra başçısının İsmayıllı şəhər inzibati ərazi dairəsi üzrə yeni nümayəndəsi səlahiyyətlərini müvəqqəti icra edəcək. O, bundan əvvəl icra hakimiyyətinin sosial-iqtisadi inkişafın təhlili və proqnozlaşdırılması şöbəsinin baş məsləhətçisi vəzifəsində çalışıb.

Xatırladaq ki, İsmayıllı şəhər inzibati ərazi dairəsi üzrə nümayəndəsi əvvəllər Əlişir Süleymanov olub. 1992-2016-cı illərdə Azərbaycan Ordusunda müxtəlif hərbi vəzifələr üzrə ön cəbhədə xidmət etmiş Ə.Süleymanov 2016-cı ildə polkovnik-leytenant rütbəsi ilə ehtiyata buraxılıb.

Ötən il Baş Prokurorluq icra hakimiyyətində əməliyyat keçirib. İstintaq-əməliyyat tədbirləri ilə Əlişir Süleymanovun xidməti vəzifələrinin icrası ilə bağlı İsmayıllı şəhəri ərazisində yerləşən qeyri-yaşayış sahələrində müvafiq tikinti işlərinin aparılmasına maneə yaradılmaması və işlərin davam etdirilməsinə şərait yaradılmaqla himayədarlıq göstərilməsi müqabilində ayrı-ayrı şəxslərdən müxtəlif məbləğlərdə pul vəsaitini rüşvət qismində istəməsinə və almasına əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Cinayət Məcəlləsinin 311.3.2 və 311.3.3 (təkrar və külli miqdarda rüşvət alma) maddələri ilə məsuliyyətə cəlb edilib və barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Bakıda arvadını namaz vaxtı öldürən kişi bu ölkədə tutuldu

Fevralın 8-də saat 23 radələrində Xəzər rayonu Binə qəsəbəsində evlərin birində 1976-cı il təvəllüdlü Lamiyə Məmmədovanın küt alətlə qətlə yetirilməsi barədə polisə məlumat daxil olub.

DİN-in mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, cinayət əməlini törətməkdə şübhəli bilinən qadının həyat yoldaşı, 1979-cu il təvəllüdlü Məmmədov Rəhil Mehərrəm oğlu Gürcüstanda saxlanılıb. Qeyd edək ki, fevralın 8-də Binə qəsəbəsi 138-ci döngə, 62 ünvanında yaşayan 48 yaşlı Lamiyə Məmmədova qətlə yetirilib. Bildirilir ki, qadın namaz qıldığı yerdə öldürülüb.

Uşaqların yanib ölməsinə görə TƏBİB-ə ittiham

Cinayət məsuliyyətinə cəlb edilən keçmiş direktor Mehriban Abasquliyevanın ifadəsi üzə çıxdı

Respublika Perinatal Mərkəzinin yeddi körpənin ölümünə yol açan yangın üzündən cinayət məsuliyyətinə cəlb edilən keçmiş direktoru Mehriban Abasquliyeva olaya görə Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyini (TƏBİB-i) günahlandırır.

“Azpost” bildirir ki, keçirilən məhkəmə zamanı o, Fövqəladə Hallar Nazirliyinin vaxtilə Perinatal Mərkəzində yangın təhlükəsizliyinin artırılması ilə bağlı təlimat göndərdiyinə diqqət çəkir və maliyyə çatışmazlığını əsas gətirən TƏBİB-in gərəklən tədbirləri görmədiyini vurğulayır.

“Mən direktor təyin olundandan sonra öz vəsaitim hesabına bəzi işləri gördüm. Yeni doğulmuşlar palatasında cəmi üç işçi masa vardı. Onların sayını mən artırdım. Əlavə çarpayılar gətirdim. Buna görə mənə təşəkkür etmək lazımdır, amma əvəzində mənə artıq xəstə qəbuluna görə ittiham edirlər”, - bu sözlər M.Abasquliyevanın istintaqa ifadəsində yer alıb.

Onun işinə hazırda Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəmə-

sində baxılır. Yangına görə M.Abasquliyeva ilə yanaşı, mərkəzin anesteziologiya, reanimasiya və intensiv terapiya şöbəsinin keçmiş müdiri Hamlet Mustafayev və dəstək xidmətləri şöbəsinə rəhbərlik etmiş Elnur Əhmədli də cinayət məsuliyyətinə cəlb olunub. Onların üçü də birlikdə mühakimə edilir və hazırda heç biri həbsdə deyil.

Məhkəmədə M.Abasquliyevaya ifadə vermək təklif edilsə də, o, hazırda ifadə vermək istəmədiyini bildirib. Onun sözlərinə görə, zərərçəkənlərlə şahidlər dindirildikdən sonra ifadəsini verə-

cək.

Hakim keçmiş direktorun istintaqdakı ifadələrinin açıqlanmasına qərar verib. Özü və vəkilləri buna etiraz etsələr də, ifadələr məhkəmədə səsləndirilib.

M.Abasquliyevaya qarşı ittihamda yer alan məsələlərdən biri də mərkəzdə nəzərdə tutulandan çox sayda xəstə olmasıdır. Keçmiş direktor bu ittihamı da qəbul etməyərək deyir ki, istər Bakıdakı, istərsə bölgələrdəki perinatal mərkəzlərdə çarpayı sayı az, xəstələrə çoxdur.

Olay vaxtı mərkəzdəki tibbi heyəti də qınayan keçmiş direktor ifadəsində yazıb

Məlum təyyarə olayından sonra Rusiya ilə gərginləşən münasibətlər fonunda yeni iddialar medianın diqqətini çəkib. Belə ki, "Qafqazinfo" saytı Azərbaycanda Rusiyanın təşkilatlanmış şəbəkəsi olduğu haqda yazıb. "Qafqazinfo"ya daxil olan məlumat həqiqətən də belə bir şəbəkənin mövcud olduğuna heç bir şübhə yeri qoymur. Əvvəla, qeyd edək ki, "Rus evi" nə Bakının mərkəzində, Üzeyir Hacıbəyli küçəsində yer ayrılması ilə bilavasitə Elçin Həsənov adlı iş adamı məşğul olub (yeri gəlmişkən, artıq qurumun yerləşdiyi binanın üzərindəki "Ruskiy dom" yazısı fevralın 11-də sökülüb).

Onun keçmiş gəncər və idman naziri Azad Rəhimovun qayını olduğu deyilir. Məsələnin maraqlı tərəfi də budur ki, "Rus evi" həmin ünvandan çıxdıqdan sonra da Elçin Həsənov əl-ayağa düşərək "Rossotrudniçestvo"-nun Bakı nümayəndəliyinin rəhbəri ilə birlikdə "Rus evi"nə yeni ofis ax-

şırıqlar alaraq cəmiyyətimizə yanlış mesajlar ötürənlər, aranı qatmağa çalışanlar var. Amma bunlar yavaş-yavaş ifşa olunurlar və zamanla yeni faktların üzə çıxacağı istisna olunmamalıdır.

İlk reaksiya sabiq xarici işlər naziri Elmar Məmmədya-rovdan gəlib. Sabiq nazir bil-

"Ruskiy dom" iddiasını təkcə o təkzib etmədi

Prezident Administrasiyasının keçmiş rəhbəri Ramiz Mehdiyevin rəhbərlik etdiyi deyilən qrup haqda başqa gerçəklər də var...

tarşına çıxıb. Azərbaycanda Rusiya şəbəkəsinə gəldikdə, artıq faktlarla da belə bir şəbəkənin mövcud olduğu təsdiqi-ni tapıb. Şəbəkə üzvlərinin vaxtilə Bakı ətrafındakı yaşayış məntəqələrindən birində, bağda yığıldığı, yeyib-içmək məclislərinin təşkil olunduğu, sağlamlıq deyildiyi məlumdur. Şəbəkə Moskvadan təyin olunmuş və tez-tez ölkəmizə gələn kəşfiyyat nümayəndəsi vasitəsilə idarə olunub.

Sayı iddia edib ki, şəbəkəyə Prezident Administrasiyasının keçmiş rəhbəri Ramiz Mehdiyev rəhbərlik edib. Qrupa həmçinin sabiq nazirlər Əbülfəz Qarayev, Azad Rəhimov, Elmar Məmmədya-rov daxil olublar. Keçmiş milli təhlükəsizlik naziri Eldar Mahmudov da ara-sıra bu məclislərdə görünüb. Bu şəxslərin indi vəzifədə olmaması o demək deyil ki, əlaqələr yoxa çıxıb. Hazırda da Rusiyanın kəşfiyyat nümayəndəsinin yanına gedənlər, ondan tap-

dirib ki, onu "vurmaq" istəyənlər var. "Kiminsə qarnı ağrıyır. Sakit dayana bilmirlər. Görür-lər Elmar Məmmədya-rov jurnalistlərlə əlaqə saxlayır, televiziya çıxış edir. Fikirləşirlər ki, necə "vura" bilərik. Məqsədlərini Allah bilir. Yazan adamın ağı yoxdur".

Prezident Administrasiyasının sabiq rəhbəri Ramiz Mehdiyev də qısa münasibət bildirib: "Axtmaq-axmaq söhbətlər yayılır. Bunların hamısı yalandır. Bunun heç bir əsası yoxdur."

"Mən indi Bakıda deyiləm. Ona görə də yayılan xəbərlərlə bağlı geniş açıqlama verə bilmirəm". Bunu isə sabiq mədəniyyət naziri Əbülfəz Qarayev deyib.

"Belə mənasız xəbərlərə şərh verməyə ehtiyac duymuram. Bunların hamısı mənasız söhbətlərdir". Maraqlıdır ki, ləğv olunmuş Mili Təhlükəsizlik Nazirliyinin sabiq rəhbəri Eldar Mahmudov heç bir mövqə bildirməyib.

"Məmmədya-rovdan soruşsan yoxdur ki, axı onun hansı siyasi çəkisi, nüfuzu, xidməti, əhali arasında dəstəyi var ki, hələ bir onu "vurmaq" da istəsinlər?" Azpolitika.info saytı yayılan iddialarla bağlı şərhində belə yazıb.

"Diplomat kimi peşəkarlığı barədə az məlumatımız olan, əvəzində nə dediyini özündən başqa heç kimin başa düşmədiyi (özünün də başa düşdüyü şübhəlidir), daim ironiya, lağlağı obyektinə çevrilən bir adamın uzun illər Azərbaycanın XİN başçısı olmasının özü nonsens idi. Vəzifəsinin son akkordlarını isə "evdən işləyən nazir" kimi başa vuran Məmmədya-rovun nazir postundan kənarlaşdırılmasının gerçək siyasi səbəblərini də çox az adam bilir. Nə idi həmin kritik günlərdə onu evdə oturmağa məcbur edən, hansı "qarınağnsı" idi və nədən Prezident bunu efriden deməli oldu? Bunun özü də cavabı açıq qalan suallardandır...

Hələ Məmmədya-rovun nazirliyində (həmişəki kimi) sonradan üstü açılan böyük korrupsiya əməllərini, həbsləri demirik..." - deyərək sayt yazır.

Ümumiyyətlə, Azərbaycandakı yazılmayan siyasi qanunların, məhkəmə, hüquq-mühafizə sisteminin böyük çatışmazlığıdır ki, hər biri hər kəsə məlum yollarla ayrılıqla milyonçuya, bəziləri isə milyardərə çevrilmiş bu adamlar rəhbərlik etdikləri qurumlarda aşkarlanan külli miqdarda yeyinti, korrupsiya faktlarına, digər ağır cinayətlərə rəğmə azadlıqdadırlar. Onların əvəzinə müavinləri, idarə rəisləri və daha kiçik "balıqlar" 2-3 il həbsdə yatıb çıxıblar və hər biri də hazırda öz kefində-damağındadır: "Bir də verdikləri cavablardan da göründüyü kimi, bu adamları birləşdirən daha bir ümumi cəhət özləri barədə həddindən artıq yüksək fikirdə, rəydə olmalarıdır. Ortaya ciddi arqument, fikir, mövqə qoymaqdansa, biri "qarınağnsı"ndan danışır, biri "axmaq-axmaq söhbətlər" deyir və s.

Yeni vəzifələrini itirənlər də, milyonluq sərvətləri kimi yekəxanalıqları, ədəbızlıqları və bir də "siyasi mədəniyyətləri" də əvvəlki səviyyədə qalır..."

Musavat.com isə **E.Məmmədya-rovu "siyahıdakı ən koloritli fiqur" hesab edərək bunları yazıb:** "Azərbaycanın ən önəmli, ən kritik anlarında işə çıxmayan və evdən işləyən Məmmədya-rov bu və digər səbəblərdən vəzifəsindən azad edildi. 16 iyul 2020-ci ildə, Tovuz döyüşlərindən sonra yaranan kritik anlarda Azərbaycan

"Bu, saxta məlumatlardır..."

Bakıdakı "Rus evi" ("Rossotrudniçestvo") loqosundan istifadə etməklə saxta "sənədlər" in hazırlanaraq yayılması barədə açıqlama yayıb. Bakupost.az xəbər verir ki, mərkəzin sosial media ünvanlarında yayılan məlumatda qeyd olunub ki, son günlər internet resurslarında "Rus evi"nin qanunsuz olaraq mənimsənilmiş rəmzləri ilə bağlı yalan məlumatlar və saxta sənədlər yayılıb:

"Bu cür sənədlər arasında Bakıda "Rus evi"ndə rus dili kursu keçdiyi deyilən şəxslərin, o cümlədən Azərbaycanın dövlət məmurlarının adları da qeyd olunur. Bu "sənədlər" reallığı əks etdirmir".

"Rus evi" qeyd edib ki, mərkəzin rəsmi resurslarından kənar yayılan hər hansı məlumat saxtadır. "Sənədlərin saxtalaşdırılması cinayət məsuliyyətinə səbəb olur. Bu saxta məlumatlara məhəl qoymamağınız xahiş olunur", - deyərək məlumatda qeyd olunub.

"Rus evi" həmçinin təşkilatla bağlı saxta sənədlərin yayılmasının və loqolarından istifadənin dərhal dayandırılmasını tələb edib: "Simvolları qanunsuz istifadə, sənədlərin saxtalaşdırılması və yalan məlumatların yayılması məsuliyyətə, o cümlədən cinayət məsuliyyətinə səbəb olur".

DTX Azər Bağirovu İordaniyada tutaraq Azərbaycana gətirib

Bakı şəhəri Səbail Rayon Məhkəməsində Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı Bağirov Azər Akif oğlu barəsində seçilmiş qətimkan tədbiri ilə bağlı məhkəmə prosesi keçirilib.

Xarici xüsusi xidmət orqanının nümayəndələrinə kömək etməklə casusluq formasında dövlətə xəyanət etməkdə ittiham olunan Azər Bağirov Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən keçirilmiş tədbirlər nəticəsində İordaniya Həşimilər Krallığı ərazisində tutularaq Azərbaycana gətirilib.

İş materiallarından məlum olur ki, xarici ölkənin xüsusi xidmət orqanı 3-cü ölkələrdə hazırladığı təxribat hadisələrində iştirakını büruzə verməmək üçün Azərbaycan vətəndaşı kimi Azər Bağirovu cəlb edib. Azər Bağirov isə öz Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı statusundan xarici xüsusi xidmət orqanının xeyrinə və Azərbaycan Respublikasının dövlət təhlükəsizliyi zərərinə istifadə etməklə xaricdə dövlətimizin maraqlarına qəsdən ziyan vurub, casusluq fəaliyyəti ilə məşğul olub.

Məhkəmə Cinayət Məcəlləsinin 274-cü (dövlətə xəyanət) maddəsi ilə onun barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçib.

Prezidenti onu qovmuşdu. Sadəcə insanların iş moduna keçən Məmmədya-rov tarixdə "evdən işləyən nazir" kimi qalıb. Əcəba, Məmmədya-rov Rusiyaya da evdəni işləyirdi?

Yoxsa Azərbaycanın ən kritik günlərində evdən işləmək elə Rusiyaya işləmək idi?" **Sayı öz mənbələrinə istinadən yazır ki, hazırda Azərbaycanla Rusiya arasında heç vaxt olmadığı qəddər açıq siyasi qarşıdurma, əsl "soyuq müharibə" ya-**

şanır: "Azərbaycan isə bu vəziyyətə adekvat cavab verməyə və Rusiyanın ölkədəki təsir dairəsini məhdudlaşdırmağa çalışır. Bu istiqamətdə Rusiya ilə bağlılığı olan şəxslərin ifşa edilməsi və onların məsuliyyətə cəlb olunması gündəmədədir. Müşahidələr göstərir ki, proses hələ davam edəcək və Azərbaycanın milli maraqlarını qorumaq üçün gələcəkdə də bu cür addımlar atılacaq".

□ **Elşən MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"**

Ermenistan hakimiyyəti Tavuşdakı sərhəd postlarının koordinatlarını gizlədir. Müdafiə Nazirliyi və Milli Təhlükəsizlik Xidməti məxfiliyə istinad edir, halbuki İrəvanla Bakı arasında koordinatlar müzakirə edilib və yerli sakinlər sərhəd postlarını görürlər. “Yeni Müsavat”ın siyasət şöbəsi yazır ki, bu barədə erməni mətbuatı yazıb.

“Ermənistan hakimiyyəti Tavuşun Berkaber (Obastan)-Bağanis hissəsində quraşdırılan sərhəd dirəklərinin koordinatlarını gizlətməkdə davam edir. 2024-cü ilin yayında Ermənistanın baş nazirinin müavini Mher Qriqoryanın ofisinə oxşar sualla müraciət etdikdə bizə dedilər ki, iş hələ də davam edir və onlar başa çatdıqdan sonra cavab verəcəklərini vəd etdilər. 2025-ci ilin yanvarında aparılan işləri nəzərə alaraq, biz Ermənistanın baş nazirinin administrasiyasına, baş nazirin müaviniyə, Milli Təhlükəsizlik Xidmətinə, Müdafiə Nazirliyinə və Xarici İşlər Nazirliyinə yeni sorğu göndərdik.

Ermənistan XİN-dən bildirdilər ki, məsələ idarənin səlahiyyətinə aid deyil. Baş nazir administrasiyasından sorğu baş nazirin müaviniyə ofisinə, oradan isə Müdafiə Nazirliyinə göndərilib”, - deyərək “Sputnik Ermənistan” yazıb. Müdafiə Nazirliyi isə cavab verib ki, na-

marşrutunu müəyyən etməyə imkan verərdi”, - deyərək “Sputnik Ermənistan” yazır. Qeyd edək ki, razılaşmaya görə, delimitasiya “şimaldan cənuba doğru” aparılacaq. Ötən il Azərbaycan-Ermənistan sərhədinin Qazax-Tavuş istiqamətində 12 kilometrlik hissə delimitasiya edilib. “Ermənistan hökuməti demarkasiya prosesinin növbəti mərhələsinə başlamadan öncə hüquq-mühafizə orqanları və hökumətin sadıq adamları vasitəsilə Tavuş vilayətində qəsdən dezinformasiya yaymağa başlayıb”. Bunu isə Ermənistan parlamentinin “Şərəfim var” fraksiyasının deputatı Tigran Abramyan deyib. Onun sözlərinə görə, bölgənin müxtəlif kəndlərində proseslə bağlı fərqli məlumatlar yayılıb: “Çox fərqli ssenarilərə əsaslanan məlumatlar yayılır. Bunların haradan qaynaqlandığı, hansı mənbədən yayıldığı məlum deyil. Bu, hökumətin firtınadan öncə genişmiq-

Tavuşda təlaş və şayiələr - anklav kəndlər qaytarılır...

Paşinyanın tənqidçiləri iddia edirlər ki, sərhəd postlarının koordinatları xalqdan gizlədilir; analitiklərin fikrincə, ictimai rəy hazırlanır və kəndlərin təhvil bir halda mümkündür...

edəcək. Əgər İrəvan istəsə ki, Bakı bu məsələni qaldırmasın, o zaman bunun qiyməti Başkənddən imtinadır”.

Siyasi ekspert Züriyə Qarayevanın “Yeni Müsavat”a dediyinə görə, anklav kəndlərin təhvil verilməsi sərhədlərin dəqiqləşməsi prosesi çərçivəsində həllini tapmalıdır. Onun fikrincə, ən çətin mərhələ Kərki ilə bağlı yaranacaq: “Çünki Ermənistanın İrana gedən yolunun bir hissəsi buradan keçir. Amma

mişdi. Əslində erməni xalqına göstərir ki, real Ermənistanın (?) hüduqları içərisində yaşamaq üçün sərhədlər müəyyənləşməlidir, yoxsa yeni konfliktlər, Rusiyanın münaqişə ocağını qızışdırmaq təhlükələri həmişə qalacaq. İndi isə bəzi müxalif mətbu orqanlar və Sərkisyanın partiyasından olan deputat Abramyan kimi-lər informasiya ilə manipulyasiya edir, cəmiyyətdə ajiotaj yaratmağa çalışır. Az sonra bu oyuna keşiş Baqrat və digər

Ermənistan-Türkiyə sərhədi açılır?

Ermenistanla Türkiyə sərhədində yerləşən “Marqara” keçid məntəqəsi martın 1-də açılacaq. Bu barədə “news.am” diplomatik mənbəyə istinadən məlumat yayıb.

Nəsrin məlumatına görə, Ermənistan tərəfdəki keçid məntəqəsində Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin sərhədçiləri yerləşdiriləcək. Qeyd edək ki, sərhəd-keçid məntəqəsinin fəaliyyətə başlamasının mümkünlüyü ilk dəfə 2024-cü ilin iyulunda iki ölkənin xüsusi nümayəndələri Ruben Rubinyan və Serdar Kılıç arasında keçid məntəqəsində baş tutan görüşdən sonra elan edilmişdi.

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan ABŞ-a işgüzar səfəri çərçivəsində iştirak etdiyi Atlantik Şurasında çıxışı zamanı bildirib ki, İrəvan və Ankara daimi əlaqə saxlayır, əlaqələr üçün heç bir maneə yoxdur: “Əslində Türkiyə ilə əlaqələr üçün heç bir maneə yoxdur və biz daimi əlaqədəyik. Xarici işlər nazirlərimiz daim görüşür və söhbət edirlər, nümayəndələrimiz də daimi əlaqədədir, biz çox fəal işləyirik, nə etmək lazım olduğu barədə ümumi anlayış var”.

O, həmçinin əlavə edib ki, real nəticələr əldə etmək üçün müəyyən yekun addımlar atılmalıdır: “Ümid edirik ki, nəticə çox tezliklə olacaq... Biz bu dialoqu davam etdiririk və etdircəyik. Düşünürəm ki, Ermənistan və Türkiyə heç vaxt indiki kimi fəal dialoqda olmayıb”.

Ermənistan XİN isə Türkiyə ilə sərhədin açılmasını təkliz edib. Nazirliyin mətbuat katibi Ani Badalyan bildirib ki, Marqara sərhəd-keçid məntəqəsinin açılması ilə bağlı heç bir irəliləyiş yoxdur. Ermənistan tərəfi bu məsələ ilə bağlı yenilik olduğu təqdirdə məlumat verəcəklərini açıqlayıb.

■ “Yeni Müsavat”

zirin əmri ilə delimitasiya və demarkasiya ilə bağlı sənədlər, fotosəkillər, xəritələr və diaqramlar (hökumət tərəfindən rəsmi dərc edilənlər istisna olmaqla) məxfidir. Beləliklə, nazirlik də tələb olunan məlumatları verməkdən imtina edib. Jurnalistlər Ermənistan Milli Təhlükəsizlik Xidmətinə də analoji cavab alıblar. Onlar hökumətin qərarına istinad edərək, tələb olunan məlumatların məxfi olduğunu qeyd ediblər. “Öz tərəfimizdən qeyd edirik ki, tələb olunan məlumat tamamilə zərərsizdir. Sütunların koordinatları Ermənistan və Azərbaycanın delimitasiya komissiyaları tərəfindən müzakirə edilib, razılaşdırılıb və müəyyən edilib. Buna görə də bu məlumatları cəmiyyətdən gizlətməyə ehtiyac yoxdur.

Sütunların koordinatları demarkasiya olunmuş ərazidə Ermənistanla Azərbaycan arasında yeni sərhədin

yaslı hazırlığıdır. Bəzi yerlərdə total dezinformasiya yayılır, bəzilərinə isə informasiya blokadası formalaşdırılır”.

Ermənistan KİV-ləri bu-dəfəki proses çərçivəsində Qazağın işğalda olan anklav kəndləri - Sofulu, Bərxudarlı, Yuxarı Əskipara və Naxçıvanın Kərki kəndinin Azərbaycanla təhvil verilməyini yazır. “Ermənistan Azərbaycanla anklavlar məsələsini müzakirə etməkdən imtina edə bilməz”. Bu günlərdə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan mətbuat konfransında belə deyib. “Biz anklav gündəliyindən imtina edə bilmərik, bu səbəbdən (xəritədə Başkəndi göstərir). Desəm ki, belə bir gündəm yoxdur, Ermənistanda bu, cinayət məsuliyyətinə əsas olacaq”, - Paşinyan bildirib. Paşinyanın sözlərinə görə, anklavlar istə-tə istəməz müzakirə mövzularından biridir: “Hər bir tərəf öz arqumentlərini təqdim

bizi az maraqlandıran məsələdir. Ermənistanın İrana gedən yolunda problem yaranacaq deyərək ərazi güzəştinə getmək həvəsimiz yoxdur. Məncə, Ermənistan iqtidarı bunu ictimaiyyətə izah edə bilər və yeni yol çəkməsi mümkündür. Necə ki Tavuş bölgəsində Gürcüstana gedən hissə nəzarətimizə keçdi və Ermənistan yeni magistral yol çəkdi. Ona görə də Kərki də həllini tapacaq. Üstəlik, bu kənddə barmaqla sayılacaq qədər adam yaşayır. Sadəcə, ermənilər şişirtməyi xoşlayırlar”.

Züriyə Qarayeva Ermənistan hakimiyyətinin cəmiyyəti növbəti prosesə hazırladığını güman edir: “İndi-dən ictimai rəy üçün zəmin hazırlanır və əhaliyə çatdırılır ki, panikaya düşməsinlər. Hətta Paşinyanın bu ərazilərə gəlib əhali ilə görüşəcəyini də istisna etmirəm. Tavuş bölgəsində də toplantılar keçirmişdi və əhaliyə izah edib sakitləşdir-

kilsə xadimlərinin qoşulacağı da istisna deyil. Həqiqət isə budur ki, həmin anklav kəndlərin qaytarılması qaçılmazdır və bu da yalnız delimitasiya ilə reallaşa bilər”.

Ekspert Rusiyanın sərhəd prosesinə müdaxilə edə bilmədiyini, bu səbəbdən də Moskvanın hikkəli olduğunu düşünür: “Müxalifət və tənqidçi media adlanan platformalar Rusiya təsir dairəsinə aiddir. Onlar erməniləri ayağa qaldırmaq üçün dəridən-qabıqdan çıxırlar. Ona görə Paşinyan administrasiyası barədə satqın, milli maraqlara xəyanət edən, torpaqları bağışlayan rəy formalaşdırır. Amma cəmiyyətin siyasiləşmiş və intellektual təbəqəsi qəbul edir ki, bu yalanlara uymaq geriye qayıtmadır, irəli-də isə sərhəd postlarını qurmaq, sülhə nail olmaq, yekunda Türkiyə ilə quru sərhədlərin açılması var ki, ölkəni Avropa-yə çıxara bilər. Şərəfi olmayan

Sərkisyanın “Şərəfim var” fraksiyası bəs nə təklif edə bilər? O baxımdan, sərhəd koordinatlarının məxfi saxlandığı haqda ortaya atılan bu iddialar əslində Paşinyanın xalqdan xəbərsiz guya ölkənin mənafeyinin əleyhinə gizli iş apardığı təsəvvürünü yaratmaqdadır”.

Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini Ehtiram Mehdiyev isə anklav kəndlərin Azərbaycana verilməsində ciddi əngəl olduğunu görür. Onun sözlərinə görə, bu mövzu hər dəfə gündəmə gələndə Paşinyan Başkəndi xatırladır: “Ermənistan hansısa ərazi mübadiləsindən danışır. Azərbaycan isə buna getməyəcək. O halda, məsələ uzana bilər. Deli-

mitasiya ağır prosesdir. Bu işi sürətlə həyata keçirmək lazımdır. Gələcəkdə ciddi problemlər olmasın deyərək Paşinyan dövründə xeyli irəliləmək mümkündür. Çünki iqtidar dəyişə bilər və nəticədə yeni hökumət işi yubadar. Biz buna hazır olmalıyıq deyərək proses sürətlənməlidir. Hazırda tərəflər İran istiqamətində delimitasiyanı razılaşdırıb. Bu mərhələni tezliklə yekunlaşdırırsak, 2026-ya qədər böyük yol qət etmiş ola bilərik. Fikrimcə, Ermənistanda revansş ovqatında olan mərkəzlər və onlara bağlı media resursları cığallıq edirlər, ara qarışdırırlar”.

■ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Ermenistanın baş nazir Nikol Paşinyan ordusunu gücləndirəcəyini bəyan edir, Fransa və Hindistan-dan silah almasına haqq qazandırır. Üstəlik, artıq bir neçə dəfədir ki, rəsmi İrəvan təmsilçiləri “qarşı-lıqlı silahlanma nəzarəti mexanizmlərinin yaradılması” təklifini ortaya atır. Paşinyan əlavə edib ki, Ermənistan Azərbaycana qarşıqlıqlı silahlanma nəzarəti mexanizmlərinin yaradılması və sərhəd insidentlərinin birgə araşdırılması, eləcə də Azərbaycanın qərb rayonları ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında dəmir yolu daşımalarının həyata keçirilməsi ilə bağlı yazılı təkliflər göndərib.

“Yeni Müsavat” qeyd edir ki, 44 günlük Vətən müharibəsindəki məğlubiyyətdən sonra Ermənistan rəsmiləri Azərbaycana silahlara nəzarət mexanizmləri yaradılması haqda təklif verib. Lakin elə ilk açıqlamadan Moskva Ermənistanın baş nazirinin təklifinə kəskin reaksiya verib və onu “müxtəlif qeyri-adekvat təkliflər irəli sürmək” əvəzinə Rusiya ilə “düzgün münasibət qurmağa” çağırıb. Bəzi ekspertlərə görə, “silahlara nəzarət” təklifinə sərt reaksiya Rusiyanın Ermənistanın silah bazarını itirmək riskindən qaynaqlanır.

Kremle yaxın çıxışları ilə tanınan sabiq senator Fransa Klintseviç Paşinyanın təşəbbüsünü “qeyri-adekvat” hesab edib, çünki Azərbaycan öz imkanlarına görə Ermənistanı üstələyir və şübhəsiz ki,

konstruktiv tərəf kimi təqdim etməyə çalışan Ermənistan 30 il ərzində bütün dünyanın gözü qarşısında Avropada çoxtərəfli adi silahlara nəzarət mexanizmlərini tapdalan, Azərbaycan ərazilərini işğal edən, qoşun və silah yerləşdirən Ermənistanın hər hansı digər silahlara nəzarət mexanizminə necə “uyacağına” heç kim şübhə etmir. Ermənistan baş nazirinin açıqlaması Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh və dövlətlərarası münasibətlərin qurulması haqqında ikitərəfli saziş layihəsi üzrə prosesdən fikir yayındırmaq məqsədi daşıyır.

Bu azmış kimi, İrəvan silahlara nəzarət təklifi irəli sürməklə yanaşı, özü hücum silahlarını almağa davam edir. “Aero India” sergi-si çərçivəsində müdafiə na-

İrəvanın “silahlara nəzarət edək” kələyi

Ermənistan hücum silahlarını almağa davam edir - düşmənin bir ayağı Parisdə, bir ayağı Dehliyə...

Azərbaycan isə hərbi-zorba ritorikası seçən tərəflərdir. Halbuki heç nəyi olmayan bu kiçik dövlətin iqtisadiyyatını yaxşılaşdırmaq əvəzinə, onun ordusunun reanimasiyadan çıxarılması üçün dəstək verilir. Bu da “Marşal planı”na bənzəyir. Yəni müharibədən məğlub çıxan ordunu dirçəltmək proqramı icra edilir. Ona görə də Avropa Sülh Fondu adı daşıyan qurum hərbi yardım üçün maliyyə

planımız yoxdur. Azərbaycan suverenliyini bərpa edib və sülh sənədinin imzalanmasında maraqlıdır. Sadəcə, biz erməni kimi düşməne güvənə bilmərik deyə yeni silahlarla ordunu gücləndiririk. Əgər sülh sazişi bağlansa, müdafiə xərclərini azaldaraq digər sahələrə vəsaitləri ayrılmasını artıracağıq. Bunu da İrəvan anlamalıdır ki, sülhün alternativi yoxdursa, silahlanmanı dayandırmalıdır. Di gəl, Er-

XİN: “Ermənistan ölkəmizə zərbələr endirə biləcək silahlar alıb”

“Maraqlıdır ki, hərbi potensiala sahib olmaq hüququnu müdafiə edən baş nazir 30 illik hərbi işğaldan əlavə, üçtərəfli bəyanata əsasən, üzərinə götürdüyü öhdəliklərə baxmayaraq, 44 günlük müharibə bitdikdən sonra üç il ərzində Azərbaycan ərazisində ağır silahlarla təchiz edilmiş on mindən çox hazırlıqlı silahlı birləşməni saxlayan ölkəni təmsil edir. 44 günlük müharibə başa çatdıqdan sonra Ermənistanın hərbi xərcləri təqribən üç dəfə artaraq 2021-ci ildə təxminən 600 milyon dollardan 2024-cü ildə 1,6 milyard dollara çatıb. Üstəlik, bu yaxınlarda imzalanmış hərbi müqavilələrə əsasən, Ermənistan əsasən Azərbaycanın ərazilərinə uzaq məsafəli zərbələr endirə biləcək hücum silahları əldə etməkdədir”.

Bunu Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ayxan Hacı-zadə bildirib. Onun sözlərinə görə, Ermənistan Konstitusiyasında və hüquqi aktlarında davam edən ərazi iddialarını, həmçinin revanşizmin artması faktını nəzərə alaraq, Ermənistanın hərbi potensialının artırılmasının əsaslandırılması qeyri-səmi-midir və Azərbaycanın təhlükəsizliyinə birbaşa təhdiddir.

XİN rəsmisi bildirib ki, qovulduqları torpaqlara təhlükəsiz və ləyaqətlə qayıdış hüququ olan Qərbi Azərbaycan İcması-nın fəaliyyəti və məqsədləri haqqında Ermənistanın iddiaları da tamamilə əsassızdır: “Ermənistan baş nazirinin müxtəlif bəhanələrlə, o cümlədən imanın bəyan edilmiş məqsədlərinin yanlış təfsir edilməsi ilə bu hüququ danması, bir daha bu ölkənin siyasətinin bir vaxtlar azərbaycanlıların ölkə əhalisinin əsas hissəsini təşkil etdiyi Ermənistanda hazırda azərbaycanlıların olmamasına gətirib çıxaran qəddarlığının səviyyəsini nümayiş etdirir.

Təəssüf ki, Ermənistan baş nazirinin 2022-ci il Praqa görüşünə, 1991-ci il Almatı Bəyannaməsinə, sülh sazişi layihəsinin Ermənistanın həqiqətən Azərbaycana qarşı heç bir iddiasının olmadığını və olmayacağını təsbit etmək üçün nəzərdə tutulan bəndlərinə istinadlar məhz Paşinyan tərəfindən bir neçə ay sonra, 2023-cü ilin sentyabrında Azərbaycan ərazilərindəki qondarma rejimin “müstəqilliyi” ilə bağlı təbrik mesajı göndərilən zaman, habelə Ermənistanın Konstitusiyasında yer alan ərazi iddialarına və Almatı Bəyannaməsinə qoşulan zaman edilmiş qeyd-şərtlərə göz yumması nəticəsində heçə endirilib”.

A.Hacı-zadə deyib ki, erməni baş nazirin canfəşanlıqla irəli sürdüyü silahlara nəzarət mexanizmlərinin yaradılması təklifi də realıqdan uzaq yanaşmadır: “30 ildən artıq müddətdə Ermənistanın özünün iştirak etdiyi silahlara nəzarət mexanizmlərini kobud şəkildə pozduğu və deqradasiya etdiyi, hərbi texnika və silahlarının böyük hissəsini beynəlxalq silahlara nəzarət mexanizmlərindən gizlətdiyi, onları bizim ərazilərimizdə qanunsuz yerləşdirdiyi yaxşı məlumdur. Beynəlxalq müqavilələrə bu cür yanaşma Ermənistanın mövqeyinin qeyri-səmimiliyi barədə nəticə çıxarmağa imkan verir. Biz qətiyyətlə Ermənistanı sülhə nail olmaq perspektivlərini sarsıdan bəyanat və hərəkətlərdən imtina etməyə çağırırıq”.

bütün məlumatları İrəvana açıqlamaqda maraqlı deyil. Ermənistanla gəldikdə isə ekspertin fikrincə, o, “özünə zərbə vurub. Rusiya ilə münasibətlər onun suverenliyinə təhlükə yaradır”. Lakin onun sözlərinə görə, “vəziyyəti düzəltmək hələ də mümkündür”. “Ermənistan üçün yeganə xilas yolu Rusiya ilə düzgün, dostluq münasibətləridir. Yalnız Rusiyaya güvənmək Ermənistanın sağ qalmasına kömək edə bilər”, - Klintseviç bildirib. Rusiyalı siyasətçinin fikrincə, Ermənistan rəhbərliyi “Sem dayı”ya çox da güvənməməlidir. “Onlar Ermənistanı öz maraqlarına uyğun zamanda tərk edə-cəklər. Son nəticədə hər şeyi itirəcəklər”.

Amma Bakının buna guya cavab verməməsi ilə bağlı iddialar tamamilə qeyri-səmimi və mənasız bir cəhddir. Özünü beynəlxalq aləmdə

zirlərinin toplantısı zamanı Ermənistanın müdafiə naziri Suren Papikyan Hindistan Baş Qərargah rəisi general Anil Çauhanla qısa söhbət edib.

Bu barədə Ermənistan Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidməti məlumat yayıb. Qeyd edək ki, Papikyanın başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Hindistana işgüzar səfərə gedib. Hindistan Ermənistanın əsas silah tədarükçüsüdür.

Herbi ekspert Ramil Məmmədlinin “Yeni Müsavat”a bildirdiyinə görə, Ermənistanın təklifi həm reallıq hissini itirməkdən qaynaqlanır, həm də hiyləgərlikdir: “Paşinyan Azərbaycanı militarist siyasət yürütməkdə və ordu ilə təhdid etməkdə günahlandırır. Onun bu təklifi səsləndirməsinin məqsədi də Qərb ictimaiyyətinə göstərməkdir ki, guya Ermənistan sülhsevər,

dəstəyi verir, Fransa, Hindistan kimi ölkələr silahlandırır, hərgah, iqtisadi cəhətdən inkişafına dəstək vermək olardı. Nə üçün Ermənistan kimi cırdan dövlətin ordusu bu qədər silahlandırılmalıdır? Odur ki, İsveçrə modeli seçilməlidir və Ermənistan demilitarizasiya olunmalıdır. Onun bu coğrafiyada gücü çatacaq ölkə yoxdur”.

Herbi ekspert silahlara nəzarəti mümkün saymır və bunu az qala hesabatlılıq kimi dəyərləndirir: “Belə çıxır ki, Azərbaycan hansı ölkədən nə silah alacaqsas, Ermənistanla məsləhətləşməlidir. Bizim belə bir öhdəliyimiz yoxdur. Bu təklifin ortaya atılması piar niyyəti güdür. Paşinyanın belə manevrləri çox olub. Azərbaycan Ordusu müasir silahlar almaqdadır, səbəb də sülh müqaviləsinin olmamasıdır. Bizim Ermənistanla yeni müharibə etmək

mənistan təhlükəsizlik vektorunu genişləndirir. Dünənə qədər Rusiyadan pulsuz, ya da ucuz qiymətə silah alırdılar, indi üzlerini Qərbə çeviriblər. Papikyanın bir ayağı Dehliyə, Paşinyanın da bir ayağı Parisdədir. Elə bu marşrutun trayektoriyasını izləmək kifayətdir ki, Ermənistanın kələyi-ni hesablaya biləsən”.

Xatırladaq ki, Ermənistanın builki müdafiə xərcləri 20% artaraq 665 milyard dram (1,713 milyard ABŞ dolları) həcmində müəyyənənib. 2024-cü il iyunun 17-də Ermənistanın müdafiə naziri Suren Papikyanın Fransaya səfəri zamanı tərəflər 36 ədəd “SEZAR” özuyəriyən artilleriya kompleksinin alınmasına dair müqavilə imzalayıblar. Bu sistemlərin hər birinin qiyməti 5,5 milyon avrodur. Beləliklə, İrəvan 200 milyon avro xərcləyərək 36 artilleriya sistemi və 155 mm-lik mərməli əl-

də edib. Fransa və Ermənistan arasında “Mistral” qısa mənzilli hava hücumundan müdafiə sisteminin alınması ilə bağlı gələcəkdə imzalana-caq müqaviləni nəzərə alsaq, silah alış-verişi üzrə müqavilələrin dəyəri 400 milyon avrodan çox olacaq. Bundan

əlavə, Ermənistan artıq 600 milyon dollarlıq silah sifarişləri ilə Hindistanın bir nömrəli silah ixalçısına çevrilib. Həmçinin İrandan gizli silahlanma ilə bağlı məlumatlar da mövcuddur.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Bakının hərbi doktrinanı dəyişməsi zamanı

Ekspertlər də dəyişiklik tərəfdarıdır; **deputat: "İşğal məsələsi ilə bağlı müddəalar oradan çıxarılmalıdır"**

Rusiya-Ukrayna müharibəsi başlayandan sonra da bəzi ölkələr hərbi doktrinalarına yenidən baxmalı oldular. Əksəriyyəti isə bu sənəddə əsasən yeni təhdidlər ətrafında yeni yanaşma ortaya qoymağa başladı.

Məlumdur ki, 2010-cu ilin iyun ayının 8-də Milli Məclis Azərbaycanın Hərbi Doktrinasını qəbul edib.

Hərbi doktrina 8 bölmə və 75 maddədən ibarətdir. Hərbi doktrina hərbi təhlükəsizliyə təhdidlərin vaxtında aşkarlanması, təhlil edilməsi, qiymətləndirilməsi, qarşısının alınması, onlara yeterli müqavimətin göstərilməsi, dövlətin,

zəif heç vaxt kiməsə hücum etmək niyyətimiz olmayıb, olmayacaq da. Çünki bizim siyasətimiz sülh siyasətidir. Amma dediyiniz məsələdə həqiqət var ki, həmin sənədlərə bir çox korrektələr olunmalıdır və zaman-zaman da olunacaq", - deyərək əlavə edib.

Bəzi ekspertlərə görə, Azərbaycan və Türkiyə arasın-

canda Türkiyənin hərbi bazasına ehtiyac varmı" sualını cavablandırmışdı. Dövlət başçısı buna ehtiyac olmadığını demişdi. "Xeyr, qısa desək, lazımdır deyil. Vaxtaşırı müəyyən mediada belə məlumatların yayımlandığını nəzərə alaraq əgər cavabımı azca genişləndirəmsə, deməliyəm ki, buna ehtiyac yoxdur", - deyərək Azərbaycan lideri vurğulayıb.

Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin Aydin Mirzəzadə "Yeni Müsavat"a deyib ki, hər bir doktrina

rinə, o cümlədən hərbi quruculuq sahəsinə də daxil olur. Hər bir müharibələri bu gün hərbi sənəsinə əsas faktorlardan birinə çevrilir. Eyni zamanda hərbi doktrinamıza edilən dəyişikliklərdə biz suverenliyimizə mümkün ola bilən təhlükənin aradan qaldırılması üçün əvvəlcədən hazırlıq məsələlərini də əks etdirməliyik. Hesab edirik ki, bu məsələlər nəzərdən keçiriləcək və müəyyən bir müddətdən sonra bununla bağlı artıq mövqe ortaya qoyulacaq. Ən önəmlisi isə Cənab Prezidentimizin, Ali Baş Ko-

Hərbçilərimiz Türkiyədə təlimi başa vurdular

Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun (ƏÜO) hərbi qulluqçuları Türkiyənin Qars şəhərində keçirilmiş "Qış təlimi-2025"də ölkəni təmsil edərək Vətənə qayıdılar. Bu barədə Müdafiə Nazirliyindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, bu münasibətlə ƏÜO-da təntənəli mərasim keçirilib.

Mərasimdə ƏÜO komandanı general-mayor Kənan Seyidov çıxış edərək birgə hərbi təlimlərin əhəmiyyətindən danışaraq, təlim zamanı qazanılan təcrübənin ordunun döyüş qabiliyyətinə müsbət təsir edəcəyini vurğulayıb və hərbi qulluqçuların nümayiş etdirdikləri bacarıq və peşəkarlığa görə onlara Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyi adından təşəkkür edib.

Sonda təlim zamanı xidməti vəzifələrinin yerinə yetirilməsində fərqlənmiş hərbi qulluqçular mükafatlandırılıb.

Türkiyə ordusu "Dragoneye-2"nin qəbulunu tamamlayıb

Hərəkət təsbiti və real vaxtda hədəf koordinatlarını təmin etmək kimi bir çox kritik imkanlara malik olan "Dragoneye" Elektro-Optik Sensor Sistemi ən çətin şəraitdə belə üstün termal kamera imkanları ilə Türkiyə Silahlı Qüvvələrinə xidmət etməyə davam edir.

Ordu.az xəbər verir ki, həftəlik mətbuat brifinqində müxtəlif "Dragoneye-2" Termal Kameralarının Türkiyə Quru Qoşunları Komandanlığı tərəfindən qəbul fəaliyyətlərinin tamamlandığı açıqlanıb.

ASELSAN "Dragoneye" çətin şəraitdə işləmək üçün yüksək tutumlu sensorlar və görüntü emal alqoritmləri ilə hazırlanıb.

Yüksək performanslı termal kamera gündüz kamerası və lazer məsafəölçən sayəsində gecə-gündüz və əlverişsiz hava şəraitində kəşfiyyat və müşahidə imkanları təqdim edən sistem hərbi şəraitdə davamlı, müasir, uzunmüddətli elektrooptik sensor sistemi kimi seçilir.

Sistem sərhəd nəzarəti, sahil mühafizəsi, kəşfiyyat, situasiya məlumatlılığı, uzun məsafə müşahidəsi və təhlükəsizlik kimi istifadə sahələrinə malikdir.

əhəlinin və ərazinin müdafiəyə hazırlanması, səmərəli hərbi təhlükəsizlik sisteminin yaradılması, müharibə və silahlı münaqişələrin qarşısının alınması, silahlı təcavüzün dəf edilməsi ilə bağlı məsələlərə dair Azərbaycan Respublikasının mövqeyini əks etdirir.

"Hərbi doktrinanın məğzində duran birinci məsələ Qarabağın işğaldan azad olunması idi. Şükürlər olsun ki, biz bu məsələni həll etdik, Qarabağ işğaldan azad olundu və hesab edirik ki, artıq həmin doktrinaların dəyişməsinin zamanı gəlib".

Bunu Milli Məclis sədrinin müavini Ziyafət Əsgərov Modern.az saytına müsahibəsində deyib.

"Konstitusiyamıza və hərbi doktrinamıza müvafiq olaraq biz müdafiə xarakterli siyasət aparmışıq. Bizim heç bir ölkənin torpağında gözülməz yoxdur, Silahlı Qüvvələrimiz yalnız Azərbaycanın müdafiəsi ilə məşğuldur. Bi-

da imzalanmış Şuşa Bəyannaməsinin də hərbi doktrinada əks olunmasının zamanı çatıb. Hərbi doktrinaya əsasən, Azərbaycanın qoşulduğu beynəlxalq sazişlərdə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, ölkəmizin ərazisində xarici hərbi bazaların yerləşdirilməsinə yol verilmir. Bununla belə, hərbi-siyasi vəziyyətdə köklü dəyişiklik baş verən hallarda Azərbaycan öz ərazisində xarici hərbi bazaların yerləşdirilməsinə və ya başqa formada xarici hərbi iştirakı müvəqqəti icazə vermək hüququnu özündə saxlayır. Regionda artan təhdidlər, ümumiyyətlə, dünyadakı mövcud hərbi-siyasi qarşıdurmaların artdığı zamanda Şuşa Bəyannaməsinin hərbi doktrinada əks olunmasının vacibliyi vurğulanır.

Yada salmaq ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev "Rossiya Seqodnya" Beynəlxalq İnformasiya Agentliyinin Baş direktoru Dmitri Kiselyova müsahibəsində "Azərbay-

istanın ölkənin hərbi təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün əsas sənəddir: "2010-cu ildə Azərbaycan həmin dövrün situasiyasına uyğun olaraq çox ciddi və hərtərəfli hazırlanmış bir dövlət sənədi qəbul etdi. Həmin sənədin əsas məqsədi Azərbaycanın işğal altında olan torpaqlarının azad edilməsi idi. 2020-ci ilin 44 günlük müharibəsi və 2023-cü ilin bir günlük antiterror əməliyyatı nəticəsində torpaqlarımız işğaldan azad edildi. Yeni bu gün suveren Azərbaycan üçün işğal faktoru yoxdur. Ona görə də, əlbəttə ki, hərbi doktrinaya yenidən baxmaq zərurəti yaranır. Düzdür, onun əsas funksiyaları, əsas istiqamətləri dəyişməyəcək. Amma situasiya dəyişib. Artıq işğal məsələsi ilə bağlı müddəalar oradan çıxarılmalıdır. Eyni zamanda ötən 15 il ərzində hərbi quruculuq sahəsində yeni məsələlər də ortaya çıxır. İnformasiya və kommunikasiya texnologiyaları bu gün həyatın bütün sahələ-

mandanın rəhbərliyi altında vaxtilə hazırlanmış hərbi doktrinanın əsas istiqamətləri yerinə yetirildi. Tarixi bir missiya həyata keçirildi və bundan sonra edilən dəyişikliklər də Azərbaycan dövlətini daha güclü və qüdrətli edəcək".

AMİP sədrinin beynəlxalq əlaqələr üzrə müavini Elşən Mustafayev hesab edir ki, hərbi doktrinamızı yeni dövrə uyğunlaşdırmağa ehtiyac var: "2010-cu ildə qəbul olunmuş hərbi doktrina həmin dövrün şəraitinə, yaratdığı şərtlərə və eyni zamanda perspektivə hesablanmışdı. Düşünürəm ki, mövcud hərbi doktrina həmin dövr üçün kifayət qədər əhatəli və milli təhlükəsizliyimizə cavab verən sənəd idi. Amma bu gün dünyada baş verən proseslər, davam edən müharibələr və silahlı toqquşmalar, situasiyaya uyğun yaranmış yeni şərtlər səbəbən yenidən baxmağı tələb edir. İşğal olunmuş torpaqların azad olunsa da, Ermənis-

tanla hələ də sülh müqaviləsi bağlanmayıb, hətta gələcəkdə bu müqavilə bağlanılsa da, sonradan Azərbaycana qarşı yenidən ərazi iddialarının baş qaldıracağı təhlükəsi qala bilər. Digər tərəfdən, əvvəllər Azərbaycana təhlükə kimi əsas Ermənistan göstərilirdisə, bu dövrələr digər sərhəd qonşularımızla zaman-zaman yaranan gərginliklər yeni təhlükə ocaqlarının ola biləcəyindən xəbər verir. Hazırda Rusiya və İran böyük dünya dövlətlərinin hədəfindədir və proseslərin hansı istiqamətdə gedəcəyi sual altındadır. Ukrayna müharibəsinin necə yekunlaşacağı və davam edəcəyi halda konfliktdə kimlərin qoşulacağı hələ məlum deyil. İstənilən halda regionda qaynayan qazanın buxanının bizə də dəyəcəyi şübhəsizdir. Bunu önəlmək və milli təhlükəsizliyimizi təmin etmək üçün hesab edirik ki, hərbi doktrinamızı yeni dövrə uyğunlaşdırmağa ehtiyac var. Bu doktrinada Azərbaycanın müttəfiqləri ilə bağlı xüsusi yanaşma öz əksini tapmalıdır. Biz görürük ki, tez-tez istər İrandan, istərsə də son zamanlar Rusi-

yadan ölkəmizə yönəlik təhdidlər olur. Bu təhdidləri neytrallaşdırmaq və real təhlükəyə çevirilməsinin qarşısını almaq üçün ilk növbədə hərbi sahədə əməkdaşlıq etdiyimiz ölkələrlə işləri daha da inkişaf etdirməliyik. Bu sahənin hərbi doktrinada əks olunması isə təhdidləri arxa plana ata bilər. Bunun üçün Azərbaycanda müttəfiqlərimizin hərbi bazalarının olması hələ o qədər vacib deyil. Vacib olan ikitərəfli hərbi ittifaqların və öhdəliklərin olması və hər hansı təhlükə zamanında dərhal birgə müdaxilə olunması imkanlarıdır. Belə bir müqavilə Şuşa Bəyannaməsi adı altında Türkiyə ilə mövcuddur. Bunu Pakistanla və bizə yaxın olan digər dövlətlərlə də həyata keçirmək mümkündür. Bundan sonra isə ən əsası çoxsaylı hərbiçilərin iştirakı ilə müttəfiqlərimizlə birgə müəmmadi hərbi təlimlər keçirilməlidir. Yeni hərbi doktrinamıza bu günün tələblərinə uyğun əlavə və dəyişikliklərin olunması indiki dövr üçün ölkəmizin təhlükəsizliyinə xidmət edər".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Casusların kardinalı

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

Ramiz Mehdiyevin başçılığı altında rus agentlərinin ifşası yaxşı haldır, dəstəkləyirəm, alqışlayıram, ancaq bir məsələ hələlik mənə qaranlıq qalır: başqa dövlətin casusu nə üçün bizim Təhlükəsizlik Şurasının üzvü olaraq saxlanmaqdadır? Əgər orfdakı iclasların stenogramını Kremlə satsa, dövlət sir-lərimizi agenti olduğu dövlətə ötürsə, bundan dövlətçili-yimizə zərər dəyməzmi? Hesab edirəm əlaqədar orqanlar bu istiqamətdə tezliklə tədbir görər (hətta qəzet çapa ge-dənəcən olsa lap yaxşı olar - hər saniyənin hökmü var, bəzən casuslar məxfi tapşırıq yazılan kağızları ələ keç-məmək üçün yeyirlər).

Eyni şey adı hallanan o biri yoldaşlara da aiddir. İşlə-rində çoxlu sayda eks-nazirlər vardır. Əbülfəs Qarayev, Elmar Məmmədov, Eldar Mahmudov, Azad Rəhimov və sairə. Rəhimovu anladım, ölüm və canını qurtarıb, bəs qalanları? Doğrudan da bu adamların şpionaj fəaliyyəti varsa, niyə çağırılıb ifadələrini almırlar? Casusun da kasi-bi-varlısı, arxalısı-yiyəsizi olurmu? Axı hansısa sadə və-təndaş, müxalifətçi jurnalist, yutub-blogger haqda belə id-dialar çıxsa, çoxdan tutub içəri salardılar.

Ola bilsin hökumət, hüquq-mühafizə orqanları səbr edir, müəyyən prosesləri gözləyir. Belə şeyləri casus filmlərində görmüşük. Hansısa casusu aşkar edirlər, la-kin tutmurlar, gözləyirlər bütün şəbəkə ələ keçsin. Bunun üçün izləmə aparılır, gizli mənzillər, görüş yerləri nəza-rətdə saxlanılır və sairə. Məndə olan məlumata görə, hü-quq-mühafizə orqanlarımız Ramiz müəllimin Rusiyaya işlədiyini hələ 1989-cu ildən aşkar ediblər, o vaxtdan bəri zati-aliləri nəzarət altındadır, bütün addımları, nə ye-yib-icdiyi, kiminlə görüşdüyü, hətta hansı toya neçə rubl nəmər yazdırmasına qədər qeydiyyatda alınır. İnşallah, tezliklə ədalət qılıncının zərbəsini görəcəyik. Yiyəsizlik deyil ki. Hökumətlə hökumətlik etmək olmaz. "Rus evi"-nin dünən dağıdılması da qəlbimizə su səpdi. Hətta mən güman edirəm rəhmətlik Vəfa Quluzadənin dediği "Rusiya dağılacaq" proqnozu məhz Bakıdakı o ilan yuva-sından başlayacaqdır.

Yiyə demişkən, son günlər ədəbi-bədii ictimaiyyətdə ki proseslər də xalqımızı narahat edir. Səməd Vurğunun ifşasından sonra hörmətli Əlisa müəllim klassiklərin büt-lərini yıxmaqda davam edir və növbə nə az, nə çox, Niza-mi Gəncəviyə çatıb. Əlisa müəllim Nizami haqda elə söz deyib ki, açığı, mən onu burada təkrar yazı bilmirəm. Cə-sarətim çatmır. Lakin gəl gör buna görə Əlisa Nicata qar-şı çıxan oldumu? Belə çıxır gəncəvilər qazaxlılar qədər millətçi deyildir, öz şairlərinə yiyə durmaq istəmərlər.

Eyni zamanda yazıçı Elxan Elatlının AYB-dən xeyir görmədiyini ortaya çıxıb. Nə üzvlüyə qəbul ediblər, nə me-dal, ev, pensiya veriblər. Bu da qəribə haldır, çünki Elxan Elatlının satılan kitablarını üst-üstə yığsan AYB altında qalar. O cümlədən AYB sədri Anar müəllimin hələ Sovet dövründə zorla basılan tirajlarını da toplasan Elxan Elatlı-nın bir romanının tirajı qədər eləmir. Lakin adam nə AYB üzvüdür, nə oradan qara qəpik görüb. Bu ona bənzəyir ki, Müslüm Maqomayevin bulvarda heykəlini qoparıb yerinə Röyanın büstünü qoyasan. Əslində yaxşı olardı Anar müəllimin yerinə AYB sədriyinə Elxan Elatlı keçsin. Detektiv yazır, şairlərin hansının hansı yuvanın quşu ol-duğunu bilir. Özü də vaxtilə məktəb direktoru olubmuş, idarəçilik anlayışı var.

Yazını Nazim Hikmətin şeirindən Ramiz Mehdiyevə aid sitatla bitirirəm:

İnsan olan vatanını satar mı?

Suyun içip ekmeğini yediniz.

Dünyada vatandan aziz şey var mı?

Beyler bu vatana nasıl kıydınız?

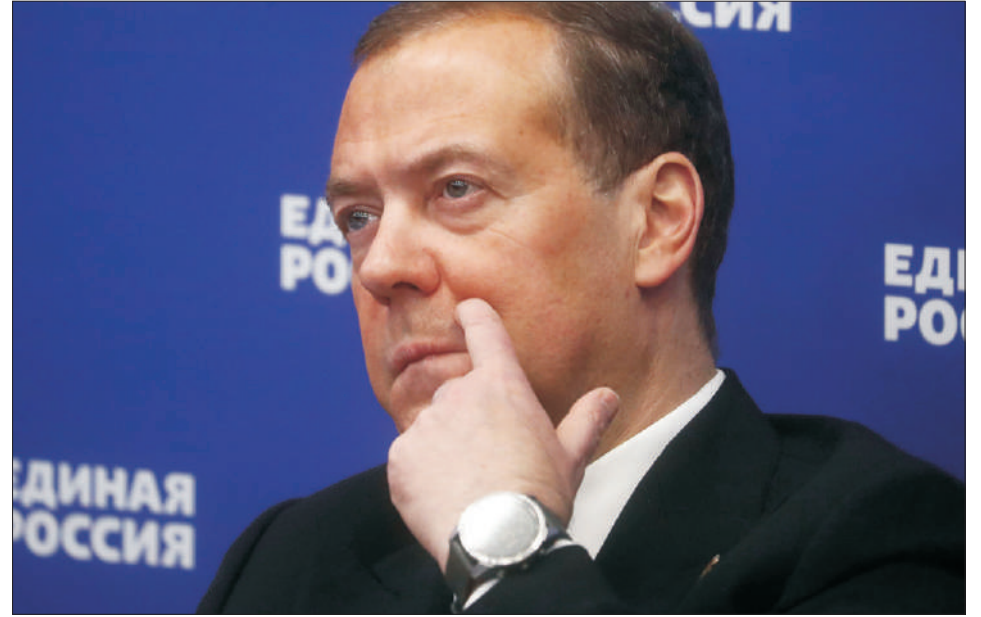
Rusiya Dövlət Du-masının Turizm komitəsinin səd-rinin birinci mü-avini Nikolay Valuyevin Azərbaycana girişinə qadağa qoyulması barədə xəbər vermişdik. Xatırladaq ki, buna səbəb Dövlət Dumasının deputatının Azərbaycan əley-hinə fikirləri olub.

XİN-in rəsmi Ayxan Hacı-zadə bildirib ki, Nikolay Valuyevin Azərbaycan dövləti və xalqının əleyhinə işlətdiyi təh-qiramiz ifadələr, təhdid xarak-terli fikirlər tamamilə qəbulə-dilməzdir. Qeyd edilən depu-tatın Azərbaycan əleyhinə fi-kirləri ilə bağlı onun adı Azər-baycan Respublikasına girişi qadağan edilmiş şəxslərin si-yahısına daxil edilib və ölkəyə girişinə qadağa qoyulub.

A.Hacızadə diqqətə çatdı-rıb ki, Azərbaycana qarşı fə-aliyyət göstərən bütün bu de-putatlar məhz Rusiyanın ha-kim "Vahid Rusiya" (Yedina-ya Rossiya) partiyasının üzvləridir: "Ölkəmizin suve-renliyinə, ərazi bütövlüyünə, Azərbaycan xalqına qarşı fə-aliyyət göstərən bu kimi şəxslərə qarşı ölkəmizin qa-nunvericiliyi çərçivəsində bundan sonra da müvafiq ad-dımlar atılacaq".

Məlumdur ki, "Vahid Rusi-ya"ya eks-prezident Dmitri Medvedyev rəhbərlik edir. Onun rəhbərliyi dövründə bu partiya ultra-radikal möv-qeləri ilə seçilən şəxslərin so-xulması da faktdır. Hakim parti-yadan bu cür mövqe Azər-baycana münasibətdə ilk də-fə deyil. Dumanın hakim parti-yadan olan üzvü Konstantin Zatulın dəfələrlə bu cür fikirlər səsləndirib, açıq ermənipe-rəst mövqe sərgiləyib. Dövlət Dumasının "Vahid Rusi-ya"-dan olan daha bir üzvü, milliyətçi mövqeyi ilə seçilən Vitaliy Milonov da bir sıra er-məni və Rusiya mediasına mülkəhbəsi zamanı xalqımıza qarşı təhqiramiz ifadələr səsləndirmişdi. Həmin vaxt hətta YAP Medvedyevə etiraz məktubu da göndərmişdi. Mil-li Məclisin sədri Sahibə Qafa-rova Dövlət Dumasının sədri Vyacheslav Volodine zama-nında etiraz məktubu da ün-vanlamışdı. Azərbaycanın hakimiyyət partiyası ilə Rusi-yanın hakim partiyası arasın-da dostluq, əməkdaşlıq mü-nasibətləri haqqında müqavi-lə mövcuddur. Bu barədə hə-lə 2007-ci ilin sentyabrında Bakıda YAP ilə "Vahid Rusi-ya" arasında əməkdaşlığa da-ir sayca 7-ci müqavilə imzala-nıb. YAP-ın bu baxımdan "Va-hid Rusiya"ya etiraz etmək haqqı var. Lakin indiyədək olan müraciətlərə cavab ve-rilməməsi əsas verir ki, YAP məktub ünvanlayacağı halda da reaksiya olmayacaq.

YAP-ın Mərkəzi Aparatı ilə Milli Məclisdə təmsil olu-nan deputat qrupu arasında əlaqələndirici, millət vəkili Hikmət Babaoğlu "Yeni Mü-savat"a bildirdi ki, Milli Məclis-də parlamentlərarası işçi

YAP Medvedyevin partiyasına etiraz etməlidir

Milli Məclis Dövlət Dumasına etiraz məktubu göndərə bilər

qrupları mövcuddur və onlar çox səmərəli fəaliyyət göstə-rirlər: "Rusiyada da Azər-baycanla parlamentlərarası işçi qrupu var. Hazırkı mərhələdə heç şübhəsiz ki, Rusiya ilə Azərbaycan arasında yaradıl-mağa cəhd göstərilən bu süni gərginliklə bağlı müəyyən pa-rlamentarilərimiz öz fikirlərini səsləndirirlər, etiraz edirlər. Təəssüf ki, Rusiyada buna məhəl qoymayan deputatlar var. Azərbaycan parlamenta-riləri də buna çox qətiyyətli ca-vablar verirlər. Əgər belə da-vam edərsə, Milli Məclisdəki Rusiya ilə parlamentlərarası işçi qrupu da bəyanat yaya bi-lər. Ona görə düşünürəm ki, qarşılıqlı münasibətlərdə Azərbaycan tərəfinin mövqeyi daha da gərginlik yaratmaq deyil, sadəcə, Rusiya tərəfin-dən yaradılan problem dostcasına həll etməkdən iba-rətdir. Hazırkı mərhələdə Ru-siyanın ali siyasi dairələrinin cavabını gözləmək lazımdır. Əgər yenidən Azərbaycana qarşı amirana tərz davam edəcəksə, yenidən Azər-baycana qarşı dezinformasiya müharibəsi davam edəcəksə əlbəttə Azərbaycan tərəfdən növbəti addımlar atıla bilər. Biz cəbbəxanamızın hamısını birdən-birə boşalda bilmərik. Məsələ ilə bağlı lazımi məqam çatanda işçi qrupunun da, si-yasi partiyaların da ayrılıqda və ya birlikdə mövqeyi ola bi-lər".

Yeni Azərbaycan Parti-yasının deputatı Elman Nə-sirov isə dedi ki, Rusi-ya-Azərbaycan arasında münasibətlərdə gərginliyin məsuliyyəti qarşı tərəfin üzünə düşür: "Rusiya medi-

asında, telekanallarında ge-cə-gündüz dövlətimiz, xalqı-mız əleyhinə dezinformasiya-lar yayılır. Bir çox hallarda Azərbaycana qarşı təhqirlərə yol verilir. Ən acınacaqlı odur ki, bu ritorikanı daha çox Dö-vlət Dumasının deputatları sərgiləyirlər. Daha dəhşətli odur ki, bunu hakim "Vahid Rusi-ya"-nın deputatları söyləyirlər. Məsələn, Valuyev onların içə-risində seçilənlərdəndir. Gö-rünür, boksçu karyerasında Valuyevin başına o qədər zər-bələr dəyib ki, zədə alıb və bir çox hallarda nə danışdığını bil-mir. Azərbaycan xalqına qarşı təhqiramiz ifadələr bağışlan-mazdır. Azərbaycan XİN haqlı olaraq Valuyevi arzuolunmaz şəxs siyahısına daxil edib. "Vahid Rusiya" Partiyasının di-gər deputatları da Azərbayca-na və azərbaycanlılara qarşı bağışlanmaz mövqe nümayiş etdirirlər, təhdid dili ilə danışı-r. Əvvəllər də buna oxşar hadisələr olub. O zaman da Azərbaycan Milli Məclisinin deputatları, Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndələri də parlament tribunasından haqsızlığa qarşı öz səsini ucal-dıb, mediada mövqelərini ifa-də edib. Bu gün də biz möv-qeyimizi bu şəkildə ifadə edi-rik. Rusiya tərəfinin ikitərəfli münasibətlərə xələl gətirən davranışına qiymət veririk, bunların qəbul edilməz oldu-ğunu söyləyirik. Milli Məclis adından Dövlət Dumasına məktubun göndərilməsi isə Milli Məclis rəhbərliyinin səla-hiyyətində olan məsələdir. Eti-raz məktubunu göndərmək qərarını Milli Məclisin rəhbərli-yi verə bilər. Biz deputatlar öz tənqidi mövqeyimizi bildiririk,

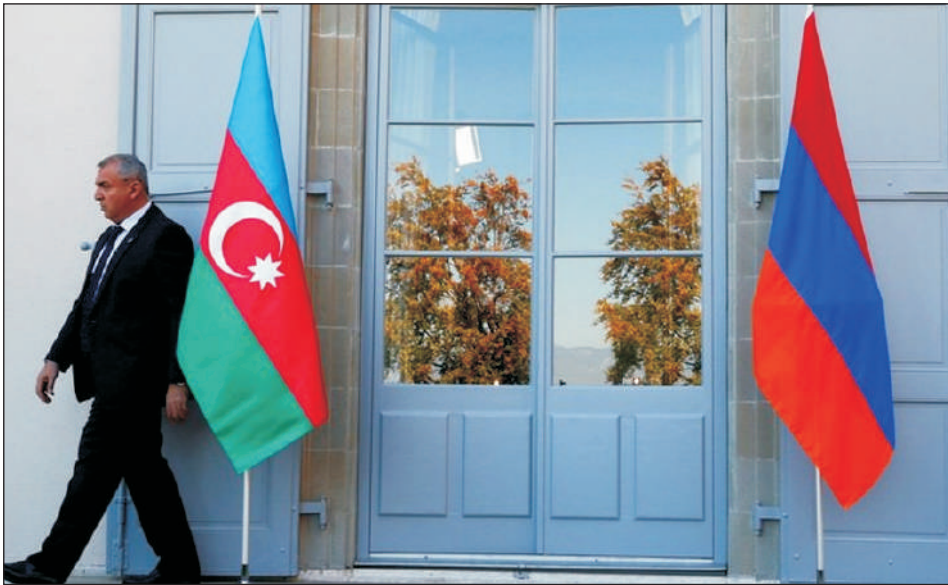
qarşı tərəfi ikitərəfli münasi-bətləri ciddi zərbə vuran dav-ranışdan çəkinməyə dəvət edirik. Dumaya etiraz məktu-bunun göndərilməsi müzakirə predmeti ola bilər".

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı bildirdi ki, Ru-siyadan Azərbaycana qarşı çirkin kampaniyaya ilk növbədə hakimiyyətdə olan YAP cavab verməlidir: "Burada bir neçə məqam var. Biri ondan ibarətdir ki, ola bilsin, Yeni Azərbaycan Partiyası hesab edir dövlətin müvafiq qurumları, Milli Məclisin üzvləri səviyyəsin-də Rusiyanın məlum siyasətinə münasibət bildirilir, reaksiya ve-rilir, onların əksəriyyəti YAP-ın üzvləridir, ona görə partiya ola-raq mövqe ortaya qoymağa lü-zum yoxdur. Ola bilsin, düşü-nürlər ki, verilən reaksiyalar elə həm də YAP-ın reaksiyası sayı-lır. Yeni Azərbaycan Partiyası-nın partiya olaraq məsələyə münasibət bildirməməsində ola bilər ki, bu arqument rol oynayır. Digər məqam odur ki, Azər-baycana qarşı Rusiyada aparılan kampaniyada əsasən Dumanın deputatları iştirak edir və onlar partiya adından çıxış etmirlər. Yeni hakim "Vahid Rusiya" partiya olaraq Azərbaycana qarşı açıqlama, bəyanat ver-məyib. Ola bilər ki, buna görə YAP da bunu nəzərə alaraq partiya olaraq etiraz bəyanatı, yaxud məktubu ünvanlamır. Amma istənilən halda, YAP bu məsələyə bildirməlidir. Eyni za-manda digər siyasi partiyalar da münasibət bildirməlidir. Azərbaycana qarşı qərəzli mövqelərə cavab olaraq ortaya mövqe qoyulmalıdır".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Rusiya Ermənistan və Azərbaycanın gələcək nəsillər üçün "mina" qoymayan, davamlı uzunmüddətli münasibətlərin tənzimlənməsini nəzərdə tutan sülh müqaviləsi hazırlamasının tərəfdarıdır. "Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bu barədə Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Mixail Qaluzin "İzvestiya"ya müsahibəsində bildirib.

Rusiya diplomatın sözlərinə görə, Moskva Qərbin təklif etdiyi tələsik sənədlərin əleyhinədir. "Biz mütəfəqlik münasibətlərimiz olan Ermənistan və Azərbaycan tərəflərinin ehtiyat sülh müqaviləsi hazırlamasının tərəfdarıyıq ki, bu, gələcək nəsillər üçün "mina"

Makrondan "sülhə tam dəstək"

Prezident Emmanuel Makron Fransanın Ermənistanın ərazi bütövlüyü və suverenliyini dəstəkləmək əzminə olduğunu bir daha təsdiqləyib.

Bu barədə Yelisey sarayından Makronun Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla görüşündən sonra yayılan press-relizdə qeyd olunub.

"Prezident Emmanuel Makron Yelisey sarayında keçirilən sammit çərçivəsində Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla görüşdü. İki ölkə lideri Fransa və Ermənistan arasında xüsusilə enerji, müdafiə və nəqliyyat sahələrində əməkdaşlıq layihələrinin inkişafının davam etdirilməsi barədə razılığa gəliblər. Makron Fransanın Ermənistanla Azərbaycan arasında münasibətlərin normalaşmasına, eləcə də beynəlxalq hüquq normalarına uyğun sülh müqaviləsinin imzalanmasına tam dəstəyini təsdiqləyib. O, həmçinin Fransanın Ermənistanın ərazi bütövlüyü və suverenliyini, eləcə də erməni xalqının sülh, təhlükəsizlik və demokratiya isteklərini dəstəkləmək əzminə olduğunu bir daha təsdiqləyib", - məlumatda bildirilib.

Nevzorov Valuyevə nələr dedi?

"Deputat Kolya Valuyev üçün insan nitqi həmişə çətin bir şey olub. Danışmaq onun üçün ehtiyatlı bir iş idi ki, Duma-da hamı düşünürdü: Kolyanı danışmağa məcbur etmək qeyri-insani addımdır".

Axar.az xəbər verir ki, bunu Rusiya Dövlət Dumasının keçmiş deputatı, jurnalist Aleksandr Nevzorov Bakının Nikolay Valuyevin Azərbaycana girişinə qadağa qoyması qərarını şərh edərkən deyib. "O, səsvərmə düyməsini səbəbsizcə basıb və heç kim ondan artıq heç nə gözləmir, tələb etmirdi. Birdən-birə onun başına nə gəldiyi sirr olaraq qalır. Ola bilsin ki, Valuyev açıq qalan 380V naqılın üstündə çox uzun müddət oturub. Amma Duma boksçusu qəfil ağzını açıb və bütün kəlləsini hərəkət etdirərək nədənsə azərbaycanlıların üzünə hücum edib. Uzun müddətdir ki, Duma terrariumundan kiməsə qadağa qoymağa can atan Bakı da fərqi əldən vermədi və Valuyevi "non-grata" elan etdi", - o bildirib.

da Rusiya tərəfini və şəxsən prezident Vladimir Putini kifayət qədər sərt tənqidlərə məruz qoyub. O deyib ki, ermənilər Rusiyanın vasitəçilik nümunələrini öz bədənində hiss ediblər. Ona görə də Rusiya erməni xalqını öz səmimiyyətinə inandırmaq üçün çox böyük səylər göstərməlidir. "Ermənistanı hər yüz ildən bir qorumaq şüarı ilə gəlmək və sonra Ermənistanı, erməni xalqını, uşaqlarımızı gələcəkdə daha böyük maraqlar üçün xırda sikkələrə çevirmək, sonra da mehriban üzlə "biz yenə sizi xilas etməyə gəlmişik" demək qəbul edilməzdir". Rusiya prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov bəyan edib ki, İrəvan və Bakı indi danışıqları müstəqil şəkildə davam etdirə bilərlər: "Rusiya

□ E.PASASOY,
"Yeni Müsavat"

Moskvanın istədiyi "minasız sülh sənədi"nin pərdəarxası

Rəsmi Bakı prinsipial mövqeyini bəyan edib, İrəvan da Rusiyasız sülh istəyini açıqladı; Azərbaycanın təklif etdiyi format ən ideal həll yoludur...

qoymaq əvəzinə, yol açsın və münasibətlərin davamlı uzunmüddətli tənzimlənməsini nəzərdə tutsun. Təbii ki, biz hər zaman irəliyə doğru hərəkəti asanlaşdırmağa hazırıq və Qərbin təkid etdiyi kimi, Ermənistan və Azərbaycanı həqiqətən mümkün qədər tez hansısa Qərb platformasında sülh müqaviləsi bağlamağa sövq etmək istəyən hər hansı tələsik sənədlərin bağlanması əleyhinəyik. Belə tələsik, düşülməmiş və sonacan yoxlanılmamış qərarlar uzunmüddətli davamlı sülhə deyil, əksinə, gələcək üçün qarşıdurma toxumları ehtiva edir ki, bu da, sözsüz ki, nə Ermənistan və Azərbaycan, nə Cənubi Qafqaz, nə də Rusiya üçün arzuolunandır", - M. Qaluzin söyləyib.

"Azərbaycan və Ermənistan arasındakı problemlərin həll yolları masa üzərindədir, bunlar iki ölkənin nümayəndələrinin birgə işi nəticəsində yaranıb. Birincisi, sülh müqaviləsinin artıq razılaşdırılmış mədələləri nəinki bir-birinə qarşı ərazi iddialarının olmaması, hətta gələcəkdə belə iddialarla çıxış etməmək məsələsini də əsaslı şəkildə həll edib". Bunu isə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan deyib. Onun sözlərinə görə, sülh müqaviləsinin imzalanması və bundan əvvəl qəbul edilmiş Praqa bəyanatı ərazi iddiaları məsələsini tamamilə yekunlaşdırır: "Sülh müqaviləsinin razılaşdırılmış hissəsi imzalanmaq üçün yetkindir. Həmçinin Ermənistan razılaşdırılmamış iki məddə üzrə həll yolları təklif edərək Azərbaycandan müsbət cavab gözləyir".

Bəs Rusiyanın istədiyi

"minasız sülh sənədi" nədir? Rusiya nələri sülh sənədində razılaşdırmaq istəyir? Ermənilərin Qarabağa qayıdışı mümkündürmü?

Deputat Sahib Aliyev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, əgər Rusiya doğrudan da Azərbaycanla Ermənistan arasında "minasız sülh"ün yaranmasında maraqlıdırsa, onda çəkilib kənarda durmalıdır: "Həm də təkəcə Rusiya yox, 1878-ci ildə Berlin konqresində "hay məsələsi"ni qaldıran dövlətlərin hamısı iki qonşu ölkə arasında aparılan danışıqlara müdaxilə etməməlidirlər. Təcrübə də göstərir ki, qarşıdurmanın aradan qaldırılması yönündə az-çox əhəmiyyətli sayılacaq addımlar məhz ikili formatda əldə olunan razılaşmalar nəticəsində meydana çıxıb. Mina məsələsinə gəldikdə, bax, həmin Berlin konqresinə qatılanların hamısının məqsədi ehtiyatlı sülhün yaranması idi. Onların arasında isə bu baxımdan ən böyük "uğur" a imza atan məhz Rusiyadır. Azərbaycanlılarla hay-ı ermənilər arasında baş verən qarşıdurmanın da əsas səbəbkarlarından biri yenə həmin Rusiyadır. Daha dəqiqi, orada bizim regiona yaşayışda həmişə "parçala, hökm sür" prinsipindən çıxış edənlərdir. İkinci Qarabağ savaşından sonra Rusiyanın irəli sürdüyü sülh anlaşmasında Qarabağla bağlı razılaşmanın gələcək nəsillərə saxlanması təklifinin özü ilk növbədə Qaluzinin dediyi o

"mina qoymaq" cəhdi idi ki, Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev Soçi görüşündə yerində onu rədd etdi. Və Vladimir Putin başda olmaqla, Rusiya rəsmilərinin Nikol Paşinyanın "Qarabağ Azərbaycandır" deməsinə təsəffüfləndiklərini gizlətməmələrinin özü də onun təsdiqi deyilmi ki, əgər mina qoymaq cəhdindən söhbət gedirsə, burada yenə də birincilik Moskvadadır". **Ermənilərin Qarabağa qayıdışına gəldikdə, S.Aliyev bildirdi ki, Azərbaycan mülki tərmələri olan ermənilərin və hətta bura köçürülən hayların da geri dönmələrinin əleyhinə heç vaxt çıxmayıb və çıxmır:** "Onlar istənilən vaxt geri dönə bilərlər, amma bir şərtlə ki, azərbaycanlılar da Ermənistandakı dedə-baba yurdlarına qayıtsınlar. Bizim soydaşlarımızın öz el-obalarından didərgin düşmələrində hay havadarı kimi çıxış edən bütün böyük dövlətlərin hamısından qat-qat çox məsuliyyət daşıyan Rusiya bunu istəyirmi? Nədənsə həmin dövlətin rəsmilərinin bu haqda hər hansı fikir bildirdiklərini görməmişik. Ermənistanın özünə gəldikdə isə Nikol Paşinyanın fevralın 10-da bu ölkənin "Armenpress" xəbər agentliyində dərc olunmuş məqaləsində bizim soydaşlarımızın öz torpaqlarına qayıdış istəkləri hərbi təhdid kimi qiymətləndirilir. Maraqlıdır, deyilmi, əldə silah Azərbaycana qarşı vuruşan, terror aktları törədən, öz torpaqlarını saxlanması təklifinin özü ilk növbədə Qaluzinin dediyi o

ların biz geri qayıtmalarının əleyhinə olmadığımızı bildirdiyimiz halda, Ermənistan qarşı bu sadalanan və sadalanan cinayətlərin heç birini etməyən azərbaycanlıların aborigeni olduqları yerlərə dönmələrinə təhlükəsizliklərini təhdid kimi yanaşılır. Qərbdəkilər də, Rusiyadakılar da bunu anlayışla qarşıyırlar. Bu nə məntiqlidir, nə ayırtma seçkilidir? Ancaq Qərbi Azərbaycan İcmasının bununla bağlı son bəyanatında da vurğulandığı kimi, iki dövlət arasında sülhün bərqərar olması və bizim soydaşlarımızın öz evlərinə qayıtması bir-birini tamamlayan məsələlərdir. Minasız, davamlı və dayanıqlı sülh də ehtiyatlı budur".

Yazı çapa hazır olarkən İrəvanın Rusiyadan gələn təşəbbüslərə maraqlı reaksiyası haqda məlumat yayıldı. Bildirildiyinə görə, Ermənistan Rusiyanın Azərbaycanla danışıqlarda vasitəçi olması ideyasını rədd edib. Bu barədə Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyan açıqlama verib. "Keçmiş təcrübə çoxlu pis xatirələr buraxdı, hələ də cavabını tapa bilmədiyimiz bir çox sualımız var", - erməni spiker vurğulayıb. Simonyan həmçinin bəyan edib ki, Moskvanın İrəvanla Bakı arasında vasitəçi kimi iştirak etməsi ehtimalı azdır. Eyni zamanda Kreml Ermənistan rəsmilərinin Rusiyanın İrəvanla Bakı arasında danışıqlarda vasitəçilik edə bilməyəcəyi ilə bağlı bəyanatlarına cavab verib. Modern.az bildirir ki, Simonyan açıqlamasın-

Repetitorluğun ləğvi müzakirələri

Təhsildəki problemlərin həlli bu yolla mümkünmü?

“Repetitorluğun birdən-birə ləğvi mümkün deyil. Bunu elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev jurnalistlərin suallarını cavablandırarkən deyib. O bildirib ki, müəllimlərin məktəb daxilində dərslərdən sonra repetitorluqla məşğul olması doğru deyil: “Dəbə görə də repetitor yanına gedənlər var. Öz sinfində dərs dediyi uşağa dərslərdən sonra da repetitorluq etmək ayıbdır. Repetitorluğun ləğvi birdən-birə aparıla bilməz, mərhələli şəkildə ləğv ediləcək”.

E.Əmrullayev məktəbdaxili repetitorluq fəaliyyətini qəbul etmədiyini qeyd edib: “Nə qədər ali təhsilə dirnaqarası yalnız savadlı və ağıllılar qəbul olacaq düşüncəsi ilə baxsaq, repetitorluq qaçılmaz olacaq. Ali təhsilə giriş asanlaşdırılmalıdır. Əsas olan ali təhsili bitirmək məsələsidir. Bu gün ali təhsil almaq elə də asan deyil”.

“Biz təhsilin bir dövrəsinə gəlib çatmışıq ki, uşaqlar 1-ci sinifdən repetitor yanına gedir, sanki məktəb yoxdur. Bu, təhsilin uğursuzluğu deyilmə? Əgər məktəb lazımı bilik vermirsə, repetitor sistemini günahlandırmaq nə qədər doğrudur?”

Bunu isə **təhsil eksperti Kamran Əsədov** yazıb. O bildirib ki, hazırlıq sistemini ləğv etməklə problem həll olunmayacaq: “Repetitorluq tədriscən ləğv olunsay, bəs yerinə nə qoyulacaq? Məktəblər nə qədər hazırdır? Müəllimlər dərs yükü, şagird sayı, proqramın ağırlığı ilə repetitorluq olmadan eyni nəticəni təmin edə biləcəkm? Hazırlıq sistemini ləğv etməklə problemi həll etmirik. Təhsili keyfiyyətli etmədən, repetitorluğu ləğv etməyə çalışmaq, xəstəlik müalicə olunmadan dərmanı atmaq kimidir. Əsas məsələ məktəbdə elə təhsil verməkdir ki, repetitor ehtiyacı yaranmasın”.

Ekspert qeyd edib ki, ibtidai siniflərdə uşaqların repetitor yanına göndərilməsi onların uşaqlığını əlindən almaqdır: “Amma orta və yuxarı siniflərdə bəzi fənlər üzrə əlavə dəstək həmişə lazım olacaq. Hər şagird fərqlidir və məktəbdə hamının eyni tempə öyrənməsi mümkün deyil. Əsas məsələ odur ki, repetitorluq məcburiyyət yox, seçim olsun. Əgər məktəblər yeterincə güclü olsa, repetitorluq təbii olaraq azalacaq. Amma məktəbləri dəyişmədən, sadəcə, repetitorluğu ləğv etməklə, biz uşaqların əlindən bir şans almış oluruq. İslahat ən zəif halqadan yox, sistemin özündən başlamalıdır”.

■ **A.MİRAYIQ,**
“Yeni Müsavat”

“Hazırda biz təhsil sistemində mühüm dəyişikliklər etmək yolundayıq”. Bunu elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev Dünya Bankının illik global hesabatının təqdimat tədbirində deyib. “Düzünü desək, əgər bu islahatları həyata keçirməsək, bəzi müəllimlər, sözün əsl və ya məcazi mənasında, daha 20-30 il sistemdə qalacaq və bu, təhsil üçün müsbət nəticələr verməyəcək. Əgər 2026-cı ilə qədər uğur qazanacaq, müəllimlərin sayı azalacaq, lakin hər bir müəllimin dərs saati artacaq, bu da onların maaşlarının yüksəlməsinə səbəb olacaq. Eyni zamanda sistemdə çalışan gənclərin sayı 20%-ə qədər artacaq”, - deyər nazir əlavə edib.

“Realist olmaq lazımdır - PISA 2029 reytingində Azərbaycanın ilk beşliyə düşməsi texniki cəhətdən mümkün deyil, biz bunu ictimaiyyətdə də anlatmağa çalışırıq. Hazırkı vəziyyət ondan qaynaqlanır ki, 20 il əvvəl təhsil sahəsində yol verilən problemlər uzun müddət cəmiyyət tərəfindən səssiz qarşılandı. O vaxt keyfiyyətsiz müəllimlərin işə qəbuluna, diplomların qeyri-qanuni yolla əldə edilməsinə göz yumuldu. Bu gün isə həmin səhvlərin nəticəsini görürük”, - deyər E.Əmrullayev əlavə edib.

Nazir qeyd edib ki, cəmiyyətin də buradakı məsuliyyəti böyükdür: “Təhsildə irəliləyiş əldə etmək üçün

valideynlər və məktəb icmaları fəal iştirak etməlidir. Əsas diqqət böyük problemlərə deyil, sinif otaqlarına yönəlməlidir. Əgər övladınız müəllimindən keyfiyyətli təhsil almırsa, həmin anda səsinizi çıxarın, nəticələri gördəndən sonra yox. Çünki bu, təhsil sistemində dəyişiklik yaratmaq üçün əsas məsələ - hesabatlılıq və valideynlərin təhsilə cəlb olunmasıdır”.

Bəs müəllimlərin sayının azalması islahat kimi qəbul edilə bilərmi? Misir Mərdanov dövrünün təftişi və cəmiyyəti günahlandırmaq doğru yanaşmadırımı?

Qeyd edək ki, Misir Mərdanov nazirin səsləndirdiyi bu fikirlərlə bağlı Cebheinfo.az-a

Nazir təhsilin indiki gününü 20 il əvvələ bağladı

Misir Mərdanov: “Hər şey deyiləndə hesablanıb, fikirləşilib deyilsə, daha yaxşı olar”; bəziləri səriştəsizlik və uğursuzluqlardan diqqəti yayındırmaq istəyirlər...

açıqlamasında cavab verib: “Mən nazirliyin eməkdaşıyam, işçisiyəm, nazirin sözü-nə qarşı bir şey deyə bilmərəm. Ancaq onu deyə bilərəm ki, hər şey deyiləndə hesablanıb, fikirləşilib deyilsə, daha yaxşı olar”.

AG Partiyasının Mərkəzi Aparatının üzvü, təhsil mü-təxəssisi Malvina Amirova

deyir ki, Azərbaycan təhsil sistemində problemlər onsuz da kifayət qədərdir. Amma indi Elm və Təhsil Nazirliyi yeni bir problem yaratmaq fikrinə düşüb - müəllimlərin sayını azaltmaq: “Görəsən, cənab nazir bu qərarı verərkən xalqın dolanışığını, uşaqların təhsilini və müəllimlərin çəkdiyi əziyyəti nəzərə alıbmı?! Müəllimlərin sayını azaltmaq o deməkdir ki, minlərlə insan işsiz qalacaq. Həmin müəllimlər ailələrini necə dolandıracaqlar? İş yerlərini bağlayıb sonra maaş artımını “böyük nailiyyət” kimi təqdim etmək absurddur. Siniflərdə şagird sayı artır, ancaq müəllimləri ixtisara salırlar. Müəllimlik, sadəcə, peşə deyil, missiyadır. Bu missiyanı yerinə yetirən insanları işsiz qoymaq, onların əməyini qiymətləndirməmək, sadəcə, haqsızlıqdır. Təhsilin keyfiyyətini artırmaq istəyirsinizsə, müəllimləri ixtisars etmək yox, onların sosial rifahını yaxşılaşdırmaq, peşəkar inkişafını dəstəkləmək lazımdır.

İllərdir valideynlər, müəllimlər və şagirdlər Elm və Təhsil Nazirliyinin yanlış qərarlarından şikayətlənir, amma nəticə yoxdur. Müəllimlər aşağı maaş və ağır yüklə əziyyət çəkir, şagirdlər lazımsız və həddən artıq yüklənmiş proqramların altında əzilir, valideynlər isə övladlarını oxutmaq üçün məcburi repetitor yanına göndərir. Bütün bunlar uğursuz idarəçiliyin nəticəsidir. Cəmiyyətin səsi çoxdan çıxır, amma Elm və Təhsil Nazirliyi eşitmir”.

Dosent İlham Əhmədov də mövzu ilə bağlı fikrini açıqlayıb: “Artıq 20 ildir ki,

global təhsil reytinglərində ölkə təhsili son yerlərdədir. Bu təhsil sistemi ölkə rəhbərliyinin təhsil sistemindən olan gözləntiləri təmin edə bilməz. Belə idarə edilən təhsil sistemi savadlı, kreativ düşüncəli, tərbiyəli vətəndaş, müasir insan kapitalı yetişdirə bilməz. Belə təhsillə bilik iqtisadiyyatı qurmaq da mümkün deyil.

Amma təhsil məmurları hər vaxt səriştəsizlik və uğursuzluqlardan diqqəti yayındırmaq istəyirlər. Onlar əsl günahkarlardan, qüsurlu idarəetmədən diqqəti yayındırmaq üçün müəllimləri hədəf seçiblər. Məlum olur ki, bəzi zəif müəllimlər təhsildəki bütün problemlərin səbəbi imiş. Amma əzəyli belə müəllimlər də bu təhsil sistemi-

nin yetişdirməsidir, onların heç biri xaricdə təhsil almayıb, ya da xaricdən saxta diplom götürməyib. Bu yolla müəllimləri gözəndə salmaq, diqqəti çökən təhsil sistemindən yayındırmağa cəhdlər aydın görünür. Bizim təhsil sistemi artıq 30 ildir ki, bu labirintin içində itib. Amma bu 30 ildə itmiş təhsil sistemindən faydalananlar da az olmadı. Kommersant düşüncəli təhsil məmuru (belələri əsasən pedaqoq yox, təhsil sistemini kənardan, əsasən də biznesdən gələnələr olur) pul naminə tədrisin keyfiyyətini bilərəkdən zəiflədir, özləri çoxsaylı kurslar yaradır, onu şəbəkələndirir, şagirdləri ora yönləndirirlər. Bu prosesdə məqsədli şəkildə keyfiyyətsiz dərslərlərin və tədris materiallarının yaradılması, müəllimlər üçün mənasız təlimlərin keçirilməsi, əhəmiyyətsiz layihələr və qrantların verilməsi də müşahidə edilir.

Bir çox hallarda təhsil kommersantları ölkənin təhsil büdcəsini acımadan talayır, dağıdırlar. Ona görə də 5 qat artan təhsil büdcəsi təhsilin inkişafına heç nə verə bilmir. 20 ildir ki, neft kapitalı insan kapitalına çevrilə bilmir. Artıq neft də tükənir, amma insan kapitalı hələ də yaranmayıb. Repetitorluq sahəsindəki bir illik dövriyyə (kölge iqtisadiyyatının bir sferası olaraq) 1

milyard manatdan çoxdur. Ona görə də təhsil məmurları repetitorluğa qarşı neinki mübarizə aparmır, hətta onu 30 ildir ki, dəstəkləyir, onun inkişafında maraqlı olurlar. Repetitorluq kütləviləşəndə artıq bir çox məktəb direktorları bu proseslərdə əsas “menecer”lərdən birinə çevrilirlər. Bir çox məktəb direktoru dövlət obyektlərini icarəyə verən bir kommersant olur. Belə məktəb direktorları (onların sayı heç də az deyil) məktəbdə pis davamiyyətə nəyinə müqabilində göz yumur, şagirdlərə saxta qiymətlərin yazılmasında təşkilatçılıq edir, keçilməyən dərslərə görə saatların yazılmasında, bu saatlara görə ayrılan maaşların “verilməsi”ndə qanunsuzluqlara da yol verirlər. Repetitorluq kütləilləşəndə artıq bir çox məktəb direktorları bu proseslərdə əsas “menecer”lərdən birinə çevrilirlər. Bir çox məktəb direktoru dövlət obyektlərini icarəyə verən bir kommersant olur. Belə məktəb direktorları məktəbdə pis davamiyyətə nəyinə müqabilində göz yumur, şagirdlərə saxta qiymətlərin yazılmasında təşkilatçılıq edir, keçilməyən dərslərə görə saatların yazılmasında, bu saatlara görə ayrılan maaşların “verilməsi”ndə qanunsuzluqlara da yol verirlər”.

■ **Afaq MİRAYIQ,**
“Yeni Müsavat”

Fevralın 14-də keçirilməsi nəzərdə tutulan Milli Məclisin plenar iclasında Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin hazırladığı "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Qanuna dəyişikliklər edilməsi də gündəliyə salınıb.

şərait yaradır, azəminatlı insanlara ziyan vurur. Ona görə korrupsiyaya qarşı mübarizə demokratik və sivil inkişaf yolu seçmiş hər bir dövlətin qarşıya qoyduğu əsas məqsədlərdəndir. Bəs sözügedən qanuna dəyişikliklər hansı zərurətdən meydana gəlib? "Korrupsiya" anlayışının yeni redaksiyada verilməsi nəyi dəyişəcək?

cəlləsinə görə, həm rüşvət alan, həm də rüşvət verən şəxs cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmalıdır. Son illər müvafiq dövlət qurumları tərəfindən həyata keçirilmiş tədbirlər nəticəsində əli korrupsiyaya bulaşmış şəxslərin həbsi də sübut edir ki, ölkəmizdə bu beləyə qarşı ciddi mübarizə var, heç kim qanundan üstün de-

edilməsini nəzərdə tutur. Belə ki, sənəddə "korrupsiya" anlayışının yeni redaksiyada verilməsi təklif edilir. Belə ki, korrupsiya dedikdə vəzifəli şəxslərin öz statusundan, təmsil etdiyi orqanın (qurumun) statusundan, vəzifə səlahiyyətlərindən və ya həmin status və səlahiyyətlərdən irəli gələn imkanlardan istifadə et-

Fəxri adların verilməməsinə deputatlardan etiraz

Azərbaycanda son illərdə bəzi sahələrdə fəaliyyət göstərən şəxslərə fəxri adların verilməsi dayandırılıb. Sözügedən sahələrə jurnalist, müəllim və sənət adamları da daxildir.

Belə ki, ölkəmizdə "Əməkdar jurnalist" və "Əməkdar müəllim", "Xalq artisti" adları sonuncu dəfə 2022-ci ildə, "Əməkdar incəsənət xadimi", "Əməkdar artist" adları 2018-ci ildə verilib.

Fəxri adların verilməsinin dayandırıldığı rəsmi açıqlanmayıb. Ancaq Mədəniyyət Nazirliyindən bir müddət əvvəl bildirilib ki, qurumun dəsti-xətti ilə son üç ildə heç bir sənət adamına "Əməkdar" və "Xalq" fəxri adları verilməyib.

Dövlət Statistika Komitəsindən verilən məlumata görə, hazırda 252 nəfər "Xalq" fəxri adına görə, 4 539 nəfər "Əməkdar" fəxri adına görə Prezident təqaüdü alır.

Modern.az mövzu ilə bağlı Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin üzvü Tənzilə Rüstəmcanlı ilə həmsöhbət olub. O qeyd edib ki, sənət adamları mükafatlandırılmalıdır: "Mən belə adların verilməməsinin əleyhinəyəm. Bəziləri deyir ki, bu, sovet dönmindən qalan ənənədir. Biz o dönməni yaşamışıq, orada bu cür adlar sənətçiləri ələ almaq üçün deyil, göstərilən diqqətin yüksəkliyini göstərirdi.

Mədəniyyət işçiləri, sənət adamları, yazıçılar, şairlər yaradıcı şəxslərdir, əlbəttə, onları xalq sevir, amma onlara fəxri adların verilməsi mədəniyyət işçilərinə göstərilən mənəvi dəyərdir, onun xidmətinə, qələminə olan sayğıdır. Bunun kimə nə zərəri ola bilər?! Layiq olana dəyərini göstərmək lazımdır. Niyə xalqı üçün gözünün nurunu, yuxusuz gecələrini qurban verən bir yazıçıya dəyər verilməsin? Mən də yazıçı ailəsindən olduğum üçün Sabir müəllimin bu milətin tarixi, ədəbiyyatı ilə bağlı ideoloji savaşının yaxından şahidi olmuşam - onun gecələr şirin yuxusuna haram qatıb yatmadan romanlar, kitablar, şeirlər yazdığını görmüşəm. Onun qarşılığında verilən fəxri adın hansı ziyanı ola bilər ki? Bu, yazıçıya, şairə, sənət adamına verilən mənəvi dəyərdir, dövlət bununla demək istəyir ki, mən sənə xidmətinə gördüm, buna sayğı duyuram. Burada əsas problem layiq olmayan adamlara verilən fəxri adlardır. O adlar xalqın milli şüurunun oyanmasında, müstəqilliyinin qazanılmasında xidməti olan şairə, yazıçıya da verilsin, bir də iki-üç uydurma yazılar yazan, oradan-buradan götürüb 5-10 kitab müəllifinə də. İkincilərə bu adların verilməsi haqsızlıqdır. Fəxri adların təqdimatını verən qurumlar - Azərbaycan Yazıçılar Birliyi, Mədəniyyət Nazirliyi bu məsələdə diqqətli olmalıdır".

Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin digər üzvü Aqil Abbas da həmkarı ilə eyni fikirləri bölüşüb: "Dünyanın müxtəlif yerlərində bu cür adlar və mükafatı var. ABŞ-da "Oskar" mükafatı, Türkiyədə mədəniyyət işçilərinə "Dövlət sənətçisi" adı verilir. Bunun sənətçiləri əldə saxlamaq kimi bir məqsədi yoxdur. İfaçı, rəssam, yazıçı niyə dövlət adı almamalıdır ki? Əksinə, dövlət onların fəaliyyətinə diqqət ayıraraq həvəsləndirməlidir".

Milli Məclis korrupsiya anlayışını dəyişir

Qanun dəyişir, korrupsiyaya qarşı mübarizə sərtləşdiriləcək

Bildirilir ki, layihə korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə səmərəliliyin artırılması və şəffaflığın gücləndirilməsi məqsədilə bir sıra normaların təkmilləşdirilməsi və yeni normaların əlavə edilməsini nəzərdə tutur. Layihədə "korrupsiya" anlayışının yeni redaksiyada verilməsi təklif edilir. Belə ki, korrupsiya dedikdə vəzifəli şəxslərin öz statusundan, təmsil etdiyi orqanın (qurumun) statusundan, vəzifə səlahiyyətlərindən və ya həmin status və səlahiyyətlərdən irəli gələn imkanlardan istifadə etməklə qanunsuz olaraq maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştləri istəməsi və ya alması, yaxud bu barədə təklif və ya vədə qəbul etməsi, habelə fiziki və hüquqi şəxslər tərəfindən qeyd edilən maddi və sair nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin qanunsuz olaraq vəzifəli şəxslərə təklif və ya vədə qəbul etməsi, yaxud verilməsi nəzərdə tutulur. Həmçinin qanun layihəsində "korrupsiya riski", "korrupsiya risklərinin idarə edilməsi" və "səlahiyyətli struktur bölmə (şəxs)" kimi yeni anlayışların da əlavə edilməsi təklif edilir.

İstənilən sahədə inkişafa mane olan əsas faktorlardan hesab olunan korrupsiya müasir dövrümüzdə dünyanın əksər ölkələrini narahat edən problemdir. Korrupsiyanın mövcudluğu ilk növbədə ümumbəşəri və milli dəyərləri sarsıdır, hüquqi dövlət quruluşuna mane olur, iqtisadi və sosial inkişafı buxovlayır, cəmiyyətin ehtiyatlarından səmərəsiz istifadə edilməsinə

Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin üzvü Aydın Mirzəzadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Qanuna dəyişiklikləri etməkdə məqsəd təkcə korrupsiyanın aşkar edilməsi deyil, korrupsiya yaradan şəraiti əvvəldən proqnozlaşdırmaq, korrupsiya ehtimalını aradan qaldırmaq, korrupsiya yaradan şəraiti əvvəlcədən görmək məqsədi daşıyır. "Buna görə də qanunvericiliyimiz, eləcə də cəmiyyətimiz üçün yeni olan korrupsiya riski, risklərin idarə edilməsi kimi anlayışları ortaya qoyur. Harada ki, səlahiyyətli şəxs birbaşa maliyyə resurslarını idarə edə bilər, orada korrupsiya riski var. Əlbəttə, burada düzgün seçilmiş kadrın çox şey asılıdır. Amma bununla belə, dövlət elə bir sistem yaratmağa çalışır ki, vəzifəli şəxs korrupsiya ilə məşğul ola bilməsin. Onun ilkin addımında belə, dövlət qarşısını ala bilsin. Yeni bu edilən dəyişikliklər ilk növbədə korrupsiyanın əvvəldən qarşısını almaq məqsədi daşıyır".

Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin üzvü Səbinə Salmanova isə bildirdi ki, Azərbaycanda korrupsiyaya qarşı mübarizədə daha səmərəli nəticələr əldə etmək üçün ali siyasi iradə və qətiyyət mövcuddur: "Azərbaycan Prezidentinin əzmkarlığı, qətiyyəti və ardıcıl mübarizə tədbirləri ölkəmizdə korrupsiya və rüşvətin sonunu gətirməkdədir. Bildiyiniz kimi, ölkəmizdə korrupsiya fəaliyyəti cinayət məsuliyyəti daşıyır. Belə ki, Cinayət Mə-

yil".

Parlamentari onu da qeyd etdi ki, korrupsiya hallarının aşkar edilməsində ictimaiyyətin rolu danılmazdır: "Təsədüfi deyil ki, dövlət başçısı İlham Əliyev vaxtaşırı bu məsləyə toxunaraq ictimai nəzarət və ictimai qınaq faktorlarını xatırladır. Burada məqsəd korrupsiyaya və rüşvətxorluğa qarşı mübarizədə kütləvililiyi və ümumi ictimai mənafeələrə nəminə mübarizəni təmin etməkdir. Çünki ictimai nəzarət yol verilmiş qanun pozuntularının aşkar edilməsində əlavə informasiya mənbəyi kimi çıxış etməklə müvafiq orqanları faydalı məlumatlarla təmin edə bilər. İctimai qınaq isə ən səmərəli çəkəndirici vasitələrdən biridir. Ona görə də korrupsiya və rüşvətxorluq kimi ümumi beləyə qarşı kütləvi şəkildə mübarizə aparmaq üçün mütləq ictimai qınaq və ictimai dəstək kimi faktorlar da prosesin tərkib hissəsinə çevrilməlidir. Bu sahədə əhalinin hüquqi cəhətdən maarifləndirilməsi və antikorrupsiya mədəniyyətinin formalaşdırılması da çox vacib məsələlərdəndir. Hesab edirəm ki, belə olarsa, daha tez və yaxşı nəticələri qısa müddətdə əldə edə bilərik".

S. Salmanova dedi ki, ölkədə korrupsiya ilə mübarizədə qanunvericilik bazası mütəmadi olaraq təkmilləşdirilir: "Layihə korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə səmərəliliyin artırılması və şəffaflığın gücləndirilməsi məqsədilə bir sıra normaların təkmilləşdirilməsi və yeni normaların əlavə

məklə qanunsuz olaraq maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştləri istəməsi və ya alması, yaxud bu barədə təklif və ya vədə qəbul etməsi, habelə fiziki və hüquqi şəxslər tərəfindən qeyd edilən maddi və sair nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin qanunsuz olaraq vəzifəli şəxslərə təklif və ya vədə olunması, yaxud verilməsi nəzərdə tutulur.

Qanuna təklif olunan digər dəyişikliklə isə korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozumlarla bağlı məlumat verən işçiyə belə məlumat verdiyinə görə birbaşa və ya dolayı yolla qisas almaq məqsədilə tənbeh təbiiq etmə, əmək müqaviləsinə xitam vermə, vəzifədən azad etmə, başqa işə keçirmə, əmək-haqqından qanunsuz tutulmalar aparma, vəzifədə irəli çəkilməyə və ya həvəsləndirilməyə aktiv və ya passiv formada maneçilik törətmə, mənfi cəhətdən xarakterizə etmə və digər bu cür tədbirlər təbiiq edilə bilməz. Hesab edirəm ki, bu da çox vacib dəyişikliklərdən biridir. Bu dəyişiklik yuxarıda qeyd etdiyim kimi, ictimai nəzarət və ictimai qınaq faktorlarının gücləndirilməsinə təkan verəcək".

Komitə üzvü vurğuladı ki, qanuna təklif olunan dəyişikliklərlə korrupsiyaya qarşı mübarizənin əhatə dairəsi genişləndiriləcək: "Bu, korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozumların aşkar edilməsi, qarşısının alınması və nəticələrinin aradan qaldırılmasına, sosial ədalətin, insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının müdafiə olunmasına, iqtisadiyyatın inkişafı üçün əlverişli şəraitin yaradılmasına, dövlət və yerli özünüidarəetmə orqanlarının, dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan və paylarının nəzarət zərfi dövlətə və ya bələdiyyəyə məxsus olan hüquqi şəxslərin, publik hüquqi şəxslərin və büdcə təşkilatlarının, vəzifəli şəxslərin fəaliyyətinin qanuniliyinin, şəffaflığının və səmərəliliyinin təmin edilməsinə yönəlib. Ümumilikdə "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa dəyişikliklər layihəsini vacib hesab edirəm. Əminəm ki, layihə ölkəmizdə korrupsiyaya qarşı mübarizənin gücləndirilməsinə böyük töhfə verəcək".

□ **Elibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Trampdan HƏMAS-a xəbərdarlıq

ABŞ Prezidenti Donald Tramp HƏMAS hərəkətinə xəbərdarlıq edib.

Bu barədə o, Ağ Evdə jurnalistlərə açıqlamasında danışıb.

O, İsrailə razılaşma çərçivəsində şənbə günü gənortaya qədər bütün girovları azad etməyi tələb edib, əks halda, Qəzza zolağında "cəhənnəm" vəd edib. "Əgər bütün girovlar şənbə günü günorta saat 12:00-a qədər qaytarılmasa - mənə, bu, doğru vaxtdır - deyirdim ki, hər şeyi (müqavilələri) ləğv etməyin və cəhənnəmin vaxtıdır", - Donald Tramp deyib.

HƏMAS-ın tələblərinə əməl etməsə ABŞ-ın nə edəcəyi ilə bağlı suala Tramp "Nə olacağını görəcəyik" cavabını verib.

HƏMAS hərəkəti fevralın 15-nə planlaşdırılan daha bir girov qrupunun azad edilməsini təxirə salmaq qərarına gəlib.

Qeyd edilib ki, bu qərar İsrail tərəfindən atəşkəs razılaşmasının pozulmasına görə verilib.

ABŞ-ın məqsədi İranın kapitulyasiyasıdır

ABŞ danışıqlar yolu ilə İranı təslim olmağa məcbur edir, lakin İslam Respublikasının təzyiq altında dialoqa getmək niyyəti yoxdur.

TASS xəbər verir ki, bunu İranın xarici işlər naziri Abbas Əraqçi bildirib. "Biz niyə təzyiq altında ABŞ-la danışıqlar aparmalıyıq? Bunun bir məntiqi varmı? Onların bu danışıqlardakı məqsədi kapitulyasiyadır. İran heç vaxt təslim olmayacaq", - deyər İran XİN rəhbəri vurğulayıb.

Qeyd edək ki, fevralın 4-də ABŞ prezidenti Donald Tramp Tehrana qarşı maksimal təzyiq siyasətinin bərpası barədə fərman imzalayıb. Eyni zamanda prezident ABŞ-ın bu vasitəyə tez-tez müraciət etməli olma-yaacağına ümid etdiyini bildirib.

Ukrayna müharibəsinə son qoymağın variantları açıqlanacaq

ABŞ Prezidenti Donald Trampın Ukrayna və Rusiya üzrə xüsusi nümayəndəsi Keyt Kelloq yaxın həftələrdə Ukraynada müharibəyə son qoymağın bir neçə variantını açıqlamağı planlaşdırır.

"Bloomberg" agentliyi öz mənbələrinə istinadən bu məlumatı yayıb.

Nəşr yazır ki, Kelloq Münhen Təhlükəsizlik Konfransında, həmçinin Kiyevə və Avropa paytaxtlarına səfərləri zamanı rəsmi şəxslərdən rəy və məlumat toplamaq niyyətindədir.

Güman edilir ki, alınan bütün təkliflər Tramp, Vladimir Putin və Volodimir Zelenski arasında birbaşa danışıqlara yol açmağa kömək edəcək.

Bundan əlavə, Kelloq Avropa liderləri ilə mümkün sülh sazişini dəstəkləmək üçün təhlükəsizlik məsələlərində aparıcı rol oynamağa hazır olduqlarını müzakirə edəcək.

ABŞ dünyadakı "səsini" batırır: radioların bağlanması...

Deputatın fikrincə, ABŞ başqa təşkilat adı ilə əvvəlki siyasətini davam etdirəcək; politoloq isə burada ciddi məqsəd görür

ABŞ-da dövlət tərəfindən maliyyələşdirilən media qurumlarının fəaliyyəti dayandırılmaq təhlükəsi ilə üzləşib. Yeni administrasiya "The New York Times", "NBC News", "NPR" və "Politico"ya xəbərdarlıq edib ki, fevralın 14-dək Pentaqondakı ofislerini boşaltsınlar. Onların yerini isə mühafizəkar və ifrat sağçı nəşrlər tutmalıdır: "The Times", "One America News", "Breitbart News" və "HuffPost" tutulmalıdır. Bu azmış kimi, Amerika büdcəsindən xərcləmələrə nəzarət üçün "revizor" təyin edilən İlon Mask "Amerikanın səsi" (Voice of America) və "AzadlıqRadiosu" (Radio Free Europe/Radio Liberty) media layihələrinin bağlanmasını da istəyib.

"Bəli, onları bağlayın", - Mask yazıb və əlavə edib ki, Avropa artıq azaddır, bu KİV-ləri heç kim dinləmir və onlar "amerikalı vergidəyicilərinin cibindən ildə 1 milyard dollar yeyirlər".

Qeyd edək ki, ABŞ-ın keçmiş milli kəşfiyyat direktoru Rik Qrenell "Amerikanın səsi" və "AzadlıqRadiosu"nun qərəzli olduğunu bildirib. O, bu media platformalarının radikal solçuların meydana çevrildiyini iddia edib.

"Dünyada alternativ informasiya əldə etmək imkanları genişləndikcə xarici təsirləri azaltmaq həm də hər bir dövlətin təhlükəsizlik məsələsinə çevrilir. Odur ki, ölkələr təhlükəsizliyi təhdid edən mənbələri neytrallaşdırmağa çalışsınlar. Belə çıxır ki, həmin radiolar global təhlükəsizlik baxımından ABŞ-ın maraqlarına artıq uyğun sayılmır. Ona görə də sözü Ağ Evdə keçən İlon Mask maliyyələşdirmə məsələsini qabartmaqla onların bağlanmasına diqqəti çəkib.

Hazırda Rusiya Ukrayna-da müharibə aparır. Ukraynalıların isə daha çox hərbi sahədə yardıma ehtiyacı var. Çünki bu savaşın hədəfləri məlumdur. Onu "Azadlıq" siz belə şərh edənlər çoxdur. "Amerikanın səsi" və "AzadlıqRadiosu" artıq apancı deyillər. Onlar "soyuc savaşı" qalibləridir. Odur ki, bu informasiya vasitələri ya tarixə qovuşacaq, ya da dəyəcək..." - deyər "Report" öz şərhində yazıb. Qeyd edək ki, Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi (USAID) haqda da bağlamaq qərarı verib. Bu adı çəkilən təşkilatlar və təbliğat maşınları bütün hallarda ABŞ-ın "yumşaq gücü" hesab olunur. İndi ABŞ onunla üzlülüşür, yoxsa yeniləyərək bu dəfə də Res-

publikaçılara işləməyə məcbur etmək istəyirlər?

Milli Məclisin deputatı, Ana Vətən Partiyasının sədr müavini Günay Ağamalı USAİD-in ləğv edilməsinin Amerikanın ambisiyalarından geri çəkilməsi anlamına gəlməməli olduğunu vurğuladı: "ABŞ Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi (USAID) uzun müddət Vaşinqtonun "yumşaq güc" siyasətinin əsas simalarından biri olub. Təşkilat hər zaman demokratiyanın inkişafı və humanitar yardımlar adı altında Amerikanın maraqlarını təmin etməyə hesablanmış alət rolunda çıxış edib. USAİD-in fəaliyyətinin əsas istiqaməti ölkələrin daxili işlərinə qarışmaq, total hücumlar təşkil etmək, kaos və qeyri-sabit vəziyyət üçün münbit şərait yaratmaqdan ibarət olub. Azərbaycanca qarşı qərəzli mövqe sərgiləyən agentlik erməni lobbisinin təsiri altında dəfələrlə anti-Azərbaycan bəyanatları səsləndirib. Bununla yanaşı, keçmiş qondarma rejimi dəstəkləməklə ərazi bütövlüyümüz və suverenliyimizə yönəlik təhrikçi addımlar atıb. Lakin yeni prezident Donald Tramp və komandası ölkənin xarici siyasət strukturunda köklü dəyişikliklər etmək qərarına gəldi və USAİD-in fəaliyyətinin dayandırılması onlardan biridir. Tramp administrasiyası xarici yardım proqramlarını tənzimləməklə daha mühafizəkar bir yanaşma tətbiq edir. Müəyyən dövlət proqramlarının ləğvi Trampın milli məqsədləri ön planda tutması ilə əlaqədardır. Hazırda USAİD-in fəaliyyəti ilə bağlı dəhşətli fikirlər səsləndirilməyə başlanılıb ki, bioloji silahların, o cümlədən COVID-19-un maliyyələşdirilməsi də iddialar sırasındadır. Qeyd etdiyim iddialar fonunda 3 fevraldan etibarən Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi rəsmi olaraq Dövlət Departamentinin nəzarətinə verildi, rəhbər heyət istefaya

göndərildi və agentliklə bağlı bütün sosial media hesabları silindi. USAİD yarıtmaz fəaliyyəti ilə Vaşinqtonun nüfuzuna xələl gətirib və onun ləğvi heç də ABŞ-ın ambisiyalarından geri çəkilməsi kimi qiymətləndirilməməlidir. Çünki bir müddət sonra fərqli adda və strukturda yeni qurumun yaradılmasının şahidi olacağıq. Donald Tramp ÇİN və Rusiyaya qarşı daha mütəşəkkil mübarizə metodları hazırlamaq niyyətindədir və nüfuzdan düşmüş Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi və onun dəsti-xətti ilə hərəkət edən media qurumları bu siyasətə uyğun deyil".

AMİP Ali Məclisinin sədri, politoloq Rəşad Bayramov burada başqa məqsəd görür: "Büdcə vəsaitlərinin maksimum şəkildə qənaət edilməsi qarşısına məqsəd qoyan Tramp administrasiyasının ayrı-ayrı təşkilatlara və xarici dövlətlərə ayrılan maliyyə vəsaitini dayandırdıqdan sonra indi də media qurumları nə hədəf alan addımları hər nə qədər gözlənilməz olsa da başa düşüləndir. 34 trilyon dollardan artıq dövlət borcu olan bir ölkənin maliyyə vəsaitini hara və necə gəldi xərcləməsinə nəhayət ki, "dur" deyilməydi. Amma ABŞ kimi bir dövlətin büdcədən maliyyələşən media qurumlarına ayrılan vəsaiti dayandırması təbii ki, iqtisadi məsələlərlə bağlı deyil. Çünki bu vəsaitin həcmi ABŞ büdcəsi üçün qəpik-quruşa bərabərdir. Məsələ, həmin media qurumlarının aparıcıları siyasi xətlə bağlıdır. Heç kimə sirri deyil ki, "The New York Times", "NBC News", "NPR" və "Politico", "The New York Times" və "Associated Press" kimi media nəhəngləri fəaliyyətləri dövründə daha çox demokratlara yaxınlıqları ilə seçiliblər. Bu həftə Respublikaçıların hakimiyyətləri dövründə də belə olub. Başqa sözlə desək, Tramp administrasiyası Höku-

mətinin Effektivliyi Departamentinin rəhbəri İlon Mask təklifləri ilə faktiki olaraq Demokratların təbliğatında mühüm rol oynayan və son seçki dövründə anti-Tramp mövqeyi ilə seçilən təbliğat qurumlarını hədəfə alır. İctimai rəyə isə bu addımlar vergi ödəyicilərinin pullarının israfının qarşısı alınması kimi təqdim olunur. Maliyyələşmənin dayandırılması təbii ki, nəşrlərin fəaliyyətinə ciddi təsir edəcək. Çünki bu nəşrlər qeyri-kommersiya qurumları kimi fəaliyyət göstəriblər. Dövlət maliyyələşməsi yoxdursa, yeni maliyyə mənbələri tapmaq məcburiyyəti ortaya çıxacaq.

İlon Maskın "Amerikanın səsi" və "AzadlıqRadiosu" media layihələrinin bağlanması ilə bağlı çağırışlarına və il ərzində bu radiolar üçün amerikalı vergidəyicilərinin cibindən 1 milyard dollar yeyilməsinə gəldikdə isə deyim ki, adicəkilən hər iki media qurumu əsasən xaricdəki auditoriya üçün nəzərdə tutulmuş media qurumlarıdır. İndi onların bağlanmasına çağırışlar Tramp hakimiyyətinin bu media qurumlarının xarici auditoriya üçün cəlbədarı olmadığı qənaətindən və eləcə də daha çox solçu mövqedən çıxış etməsindən qaynaqlanır.

Amma istənilən halda, maliyyələşməsi dayandırılan media qurumlarının bir kənara atılacağına inanmıram. Çünki bu media quruluşları öz sıralarında kifayət qədər tanınmış, ictimai rəyə təsir edə biləcək jurnalistləri birləşdirir. Yeni başqa söz, mətbuata qarşı atılan addımlar anti-Tramp mövqeli böyük bir jurnalist ordusunun meydana çıxmasına gətirib çıxara bilər. Bunu təbii ki, Tramp administrasiyası da bilməmiş deyil. Odur ki, indiki kampaniya daha çox adicəkilən media qurumlarını öz nəzarəti altına almağa hesablanıb".

□ **Cavanşir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

Prezident yanında Əfv Məsələləri Komissiyasının iclasları başlayır. Komissiyanın ilk iclasının bu gün keçiriləcəyi gözlənilir. Əfv Komissiyası bu ildən yeni tərkiblə fəaliyyət göstərəcək.

Komissiyanın tərkibi müvafiq sərəncamla dəyişib. Belə ki, keçmiş deputat Sədaqət Vəliyeva Komissiya üzvlüyündən çıxarılıb, onu Milli Məclisin VII çağırışının deputatı Mehriban Vəliyeva əvəz edib. Bundan başqa, Bakıdakı 132-134 nömrəli Təhsil Kompleksinin direktoru Aygün Mikayılova da Əfv Komissiyasının üzvləri sırasına daxil edilib.

Bəs hüquq müdafiəçilərinin gözləntiləri nədir? Onlar Əfv Komissiyasının yeni tərkibini necə dəyərləndirirlər?

Məsələ ilə bağlı **Mətbuat Şurasının sədri Rəşad Məcid** "Yeni Müsavat"a danışır: "Əfv məsələləri Cənab Prezidentin müstəsna səlahiyyətidir və əfv də fərdi şəkildə müraciətlər əsasında həyata keçirilir. Bu müraciətlər toplanır, araşdırılır və qaydalara uyğun olaraq müzakirəyə çıxarılır.

Şübhəsiz ki, Əfv Komissiyasının üzvlərinə də müraciətlər daxil olur. Mənə də bu müddət ərzində ayrı-ayrı müraciətlər daxil olanda, onları ünvanına uyğun şəkildə yönləndirirəm. Əfv Məsələləri Komissiyasının ilk iclasında son bir il ərzində təxminən neçə müraciət daxil olduğunu və onlardan neçəsinin qaydalara uyğun olaraq komissiyanın müzakirəsinə təqdim ediləcəyini biləcəyik. Hər halda, iclaslar başladıqdan sonra bu barədə daha ətraflı məlumat vermək mümkün olacaq. Əfv Komissiyasının iclaslarında hər bir müraciətə həssaslıqla yanaşılır.

Bu gün yenilənmiş Əfv Komissiyası ilk dəfə toplanır

71-ci dəfə əfv sərəncamı hazırlığı; hüquq müdafiəçiləri amnistiyanın da olmasını arzulayırlar

Həm Əfv Komissiyası üzvlərinin, həm də hüquq-mühafizə orqanlarının rəyləri araşdırılır və yekun rəyə gəlinərək sənədlər hazırlanıb cənab Prezidentə təqdim olunur. Hazırda Əfv Komissiyasının işindən asılı olaraq konkret tarix demək mümkün deyil, amma bəlkə mart və ya may aylarında komissiya işini tam yekunlaşdırdıqdan sonra sənədlər cənab Prezidentə təqdim olunacaq".

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Çingiz Qənizadə qeyd edib ki, Əfv Komissiyasının üzvlərinə böyük hörməti var və onlara uğurlar diləyir: "Eyni zamanda Əfv Komissiyasından gözləntilərimiz həmişə olduğu kimi böyükdür. Bəzən biz siyahıda görürük ki, 300, 400, 500, hətta 700 nəfər əfv olunur. Əslində isə bu, yalnız həmin şəxslərdən sonra etiraz ediblər ki, biz əfv istəmirik. O baxımdan siyahıları məxfi saxlayırıq. Amma ictimaiyyət bilsin ki, hüquq müdafiəçiləri olaraq biz - Novella Cəfəroğlu, Səidə Qocamanlının Novruz bayramı ərəfə-

sində olması ehtimalı böyükdür. Həm cəmiyyətinə, həm də keyfiyyətinə görə fərqli olmasını istəyirik. Daha çox insanın əfv siyahısında adının olmasını arzu edirik. O ki qaldı bizim Hüquq Müdafiə Təşkilatları Monitoring Qrupunun adından həmişə etdiyimiz müraciətlərə, cənab Prezident və komissiya üzvləri həmişə böyük hörmətlə yanaşıblar. Daha doğrusu, bizim qaldırdığımız məsələlərdə humanistlik nümayiş etdiriblər və ümid edirik ki, bu dəfə də belə olacaq. Amma konkret olaraq kimləri siyahıda görmək istədiyimiz sualına cavab verə bilməyəcəm. Çünki biz həmişə çalışmışıq ki, bu siyahılar komissiyaya təqdim edildikdən sonra ictimaiyyətinə bəzən görürsən ki, insanlar narazı qalır, zəng vururlar ki, niyə bizi yazmamısınız? Hətta elələri olub ki, əfv siyahısına adları təqdim olunduqdan sonra etiraz ediblər ki, biz əfv istəmirik. O baxımdan siyahıları məxfi saxlayırıq. Amma ictimaiyyət bilsin ki, hüquq müdafiəçiləri olaraq biz - Novella Cəfəroğlu, Səidə Qocamanlının Novruz bayramı ərəfə-

mən - həmişə Əfv Komissiyası ilə işləməyə üstünlük vermişik. Bu dəfə də öz siyahılarımızı təqdim edəcəyik və artıq bəzilərinə etmişik. Ümumilikdə belə hesab edirəm ki, inşallah, bizim də qaldırdığımız məsələlərə bir daha diqqətlə, hörmətlə yanaşılacaq və siyahıda olan şəxslərin adlarının əfv sərəncamında olmasını şahidi olacağıq. Allah bütün islah olunmuş, azadlığa çıxarmış üçün heç bir problemi olmayan, hüququn və qanunun imkan verdiyi şəxslərin qapısını açsın".

Hüquq müdafiəçisi Novella Cəfəroğlu isə bildirdi ki, amnistiya aktı təşəbbüsü adətən cənab Prezident İlham Əliyev və ya birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva tərəfindən qaldırılır, əfv sərəncamı imzalamaq isə ölkə Prezidentinin müstəsna səlahiyyəti-
 ne aid olan məsələdir: "İstəyirəm ki, əfvdən əlavə amnistiya da olsun. Yeni, amnistiya əfv qərarı ilə birlikdə olsun ki, bu məsələni tam şəkildə həll edək. Çox adam artıq cəzasının üçdə ikisini çəkib, vaxtları çoxdan çatıb və bizim siyahıda olanların

çoxu artıq islah olunub. Onların hamısının azadlığa buraxılmasını istəyirik.

Yeni tərkibli Əfv Komissiyasının üzvlərinin daha məsuliyyətli olacağına, bu məsələlərə daha diqqətlə yanaşaraq, hər bir müraciəti ədalətli və şəffaf şəkildə qiymətləndirəcəyinə inanıram. Bu, həm cəmiyyətin, həm də müraciət edənlərin güvənini artırır və əfv fərmanlarının daha böyük təsir yaratmasına səbəb olar".

İndiyədək Azərbaycanda 70 əfv sərəncamı və 12 amnistiya aktı imzalanıb. Sözügedən humanist addımların nəticəsində minlərlə şəxs azadlığa qovuşub.

Ən böyük əfv sərəncamı isə 2023-cü ildə olub. Belə ki, Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi münasibətilə imzalanan bu əfv sərəncamı müstəqil Azərbaycan tarixində ən böyük əfv aktıdır. Sərəncama əsasən, 801 məhkum əfv olunmuş, onlardan 463 şəxs azadlıqdan məhrum etmə cəzasından, 220 şəxs azadlıqdan məhrum etmə cəzasının çəkilməmiş hissəsinin yarısından, 118 nəfər azadlıqdan məhrum etmə ilə bağlı olmayan digər cəzalarından (azadlığın məhdudlaşdırılması, islah işləri, cərimə cəzaları və cəzaya şərti məhkum edilmiş şəxslər) azad edilib.

Sonuncu əfv sərəncamı isə ötən ilin may ayında imzalanıb. Sərəncamla 154 nəfər əfv edilib, onlardan 63-ü cəzasının çəkilməmiş hissəsindən azad edilib, 52 nəfərin cəzasının çəkilməmiş hissəsi yarıyadək azaldılıb.

71-ci əfv sərəncamının neçə nəfəri əhatə edəcəyi hələlik məlum deyil.

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Paytaxtın ən riskli peşə sahiblərinin sığortaları varmı?

"Xüsusi texnikalar süpürgəçiləri işsiz qoyacaq, ondansa təhlükəsizlik artırılmalıdır" - ekspert

Paytaxtımızın ən riskli peşələrinin siyahısını tərtib etsək, küçə təmizlikçiləri birincilər sırasında olacaq. Bakıda yolu təmizləyən təmizlik işçilərinin avtomobillə vurulması kimi hadisələr dəfələrlə baş verib. Bəzi Asiya ölkələri kimi, Azərbaycanda da küçəni qadınlar süpürür.

Təmizlikçilərin bir qismi nisbətən təhlükəsiz heyətləri, bəziləri isə yol kənarlarını təmizləyir. Dünyanın bir çox ölkəsində yollar, küçələr, xüsusən də sürət həddi yüksək olan magistralın kənarları xüsusi texnikalar vasitəsilə təmizlənir. Paytaxtın sürət həddi yüksək olan yollarında isə təmizlik işlərinə Bakı Şəhər Mənzil-Kommunal Təsərrüfatı Departamentinin qadın əməkdaşları cəlb edilir və onların həyatı təhlükə altına düşür. Odur ki, bədbəxt hadisələrin qarşısının alınması üçün tədbirlərin görülməsi zəruridir.

İlk növbədə qeyd etmək la-

zımdır ki, yüksək riskli ərazilərdə işlədikləri üçün təmizlikçilərin həyatları sığortalıdır. Ekspertlərə görə, ümumiyyətlə, təmizlikçilər yolun hərəkət hissəsində işləməməlidirlər və onlar da nəhayət, zibil toplamaq üçün lazımı müasir cihazlarla təchiz olunmalıdırlar.

Təhlükəli, hərəkətin gur və intensiv olduğu yerlərdə texnika tətbiq edilsə, insan itkisi yaşanmaz. İnkişaf etmiş ölkələrin çoxunda sistem avtomatlaşdırılıb

və küçə təmizliyi texniki vasitələrlə həyata keçirilir. Bu sistem təmizlik işlərinin insan faktorundan azad olunması üçündür. Eyni zamanda bir çox ölkələrdə təmizlik işçilərinin maaşları da kifayət qədər yüksəkdir.

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan nəqliyyat sahəsi üzrə ekspert Rauf Ağamirzəyev bildirir ki, texnikaların təmizliyə cəlb olunması məsələnin ilkin həlli yoludur: "Təmizlik hər şeydən öndədir, in-

san həyatından dəyərli heç bir şey yoxdur. Bacardıqca texnikanın əməyindən istifadə olunmalıdır. Texnikaların alınıb Bakıya gətirilməsi müəyyən məbləğ tələb edir. Gəncədə kommunal texnikanın istehsalını yaratmaqla işi daha ucuz qiymətə başa getirmək olar. Belarusda kommunal texnikalar istehsal edilir, onlarla müştərək nələrsə etmək mümkündür. Bu növ texnikaya tək Bakıda deyil, Mingəçevirdə, Lənkəranda və digər böyük şəhərlərdə də ehtiyac var. Magistralları təmizləyən texnikaları isə təkmilləşdirmək olar. Bu işdə bacardıqca insan əməyindən az istifadə etməklə təhlükəsizliyi təmin etmək mümkündür".

Nəqliyyat eksperti Elməddin Muradlı bildirir ki, dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələrində belə bu işlərdə insan əməyindən istifadə olunur: "Mən müəyyən araşdırmalar edib görmüşəm ki, dünyada da bu cür əl əməyindən istifadə olunur. Çünki küçələrdə elə yollar var ki, oraya

texnika girmir, insan əməyi lazım olur. Doğrudur, Azərbaycanda bu sahədə vəziyyət lap bəbəddir. Texnikalar çox az hallarda istifadəyə verilir. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti gecə 12-dən sonra bəzi prospekt və küçələrdə işıqları söndürür. Şəhər saat 4-5 radələrində isə təmizlikçiləri küçəyə çıxardır ki, gedib yeri süpürsünlər. Qaranlıq küçədə həmin süpürgəçilərin heyətləri təhlükədə olur, hər an onları maşın vura bilər. Süpürgəçilərin yanında bələdçi olmur, işıq qaytancısı geyimlər verilmir, geyim qaydalarına nəzarət olunmur. Məsələn, qaranlıq küçədə bir süpürgəçi qarşısında geyinirsə, onu hər an görmək mümkün deyil. Təmizlikçi qadını maşınla vuran sürücü ilə söhbət etmişəm. Deyib ki, küçə qaranlıq olub, görməyib. Maşın vuranı elə bilib zibil torbasına dəyib. Sonra məlum olub ki, süpürgəçini vurub. Göründüyü kimi, onları qaranlıq vaxtı işlətmək daha təhlükəlidir. Burada təmizlikçilərin də məsuliyyətsizliyi var, yolun ortasında rahat gəzir. Bununla bağlı onlara çox ciddi təlimlər keçməlidirlər. Sərt döngə, görüntü məhdudiyyəti, dumanlı hava ilə bağlı məlumatlar verilməlidir. Bu cür qəzaların qurban-

ları ən çox süpürgəçi qadınlarıdır. Yaxşı olardı ki, təmizlik işləri aparılan zaman yanib sönməyən fənərlə sürücülərə işarə verilsin".

Əmək Hüquqları Müdafiə Liqasının sədri Sahib Məmmədov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında deyib ki, kommunal təsərrüfat idarəsində işləyən işçilərin hər biri istehsalatda bədbəxt hadisə və peşə xəstəlikləri halları ilə bağlı İcraçı Tibbi Sığorta haqqında qanuna uyğun olaraq sığortalanmalıdırlar: "Onları sığortalamayan hüquqi şəxslər 5 min manat cərimə olunur. İkinci müvafiq tədbirlər görülməlidir. Məsələn, onların təmizlik işləri apardıqları ərazilərdə yolun kənarında müəyyən məsafələrdən bir rəngli işarələr qoyulmalıdır ki, sürücülər oradan yan keçsinlər. Süpürgəçilərə işıq saçan geyimlər verilməlidir ki, toranlıq vaxtı görünsünlər. Mütəmadi olaraq əməyin mühafizəsi və texniki təhlükəsizliyə dair təlimatlandırılmalıdırlar.

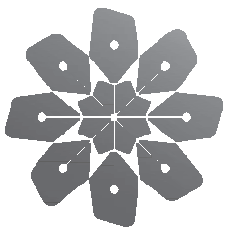
Texnikanın alınması da ucuz başa gəlmir, kifayət qədər kapital lazımdır. Belə olan halda niyə daha çox insan işləyib, maaş almasın?!"

□ **Sahabə RƏHİMLİ,**
Yeni Müsavat

Elan:

2017-ci ilin iyun ayında AAAF İnşaat MMC tərəfindən Məmmədli Niman Malik oğluna verilmiş müqavilə (Xırdalan AAAF PARK19 sayılı küçə, A bloku, 16-cı mərtəbə, mənzil 92 üzrə) itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhəlinin Müdafiəsi Nazirliyinin Nizami rayon şöbəsi tərəfindən Qasımov Seyfullah Səttar oğluna verilmiş müharibə iştirakçısı vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramlarının hazırlanması

Son bir həftə ərzində bir neçə məktəblinin intihar etməsi xəbəri bütün cəmiyyəti sarsıdıb. Hadisələrdən biri fevralın 6-sı gecə saatlarında Biləsuvarda məcburi köçkünlər üçün tikilən 6 saylı qəsəbədə baş verib. Xanış Rüstəmov adına Yuxarı Mərcanlı kənd tam orta məktəbin 11-ci sinif şagirdi Simuzər Heydərova yaşadığı evin həyətidə özünü asıb.

Məktəbdən "Qafqazinfo"ya bildirilib ki, məktəbli əlaçı və fəal şagirdlərindən biri olub: "Onun bu addımı atması hər kəs üçün gözənilməzdir. Məktəbin tədbirlərində fəallığı ilə seçilirdi".

Sosial şəbəkələrdə Simuzərin məktəbdaxili bullinqə məruz qalması ilə bağlı məlumatlar yayılıb. Lakin Şərqi-Zəngəzur Regional Təhsil İdarəsi bu iddiaları təkzib edib.

Fevralın 10-da isə Nizami rayonunda, "Neftçilər" metros-tansiyası yaxınlığında 16 yaşlı Kamilə Məmmədova çoxmərtəbəli binanın damından özünü atıb. Nəticədə aldığı xəsarətdən hadisə yerində keçinib. İntiharın səbəbi hələlik məlum olmasa da, K.Məmmədovanın məktəbli olduğu bildirilir.

Digər bu kimi hadisə Yardımlıda baş verib. 15 yaşlı məktəbli Ələkbər Rafiq oğlu Şükürlü yaşadığı evdə atasına məxsus ov tüfəngindən atəş açaraq özünü öldürüb. Yayılan məlumatlara görə, yeniyetmə intihar etməmişdən əvvəl məktub yazıb. Həmin məktubda hansısa oyunda Ə.Şükürlüyə vaxt təyin edildiyi və o tarixə qədər özünü öldürməli olduğu qeyd edilib. Göründüyü kimi, bu hadisələrin hər biri fərqli səbəblərlə izah olunsada, ortaq məqam odur ki, yeniyetmələrin psixoloji vəziyyəti və məktəb mühiti diqqətlə araşdırılmalıdır.

Bəs bu cür hadisələrin qarşısını almaq üçün nə etməli? Hansı təhsil proqramları hazırlanmalıdır? Şagirdlərin problemlərinin erkən mərhələdə aşkarlanması ilə bağlı məktəb psixoloqlarının aktiv fəaliyyəti hansı səviyyədədir?

Psixoloqlar qeyd edir ki, yeniyetmələrin intihara sürüklənməsinin bir neçə əsas faktoru var: psixoloji təzyiqlər və depressiya; məktəb mühitində bullinq; ailə münasibətləri və sosial təzyiq; rəqəmsal təhlükələr və onlayn oyunlar.

Təhsil eksperti Kamran Əsədov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a deyib ki, son bir həftədə üç məktəblinin intihar etməsi cəmiyyəti dərin narahatlığa salıb və təhsil sisteminə, sosial mühitə və ailə strukturlarında ciddi problemlərin olduğunu bir daha üzə çıxarıb: "Bu cür faciələrin qarşısını almaq üçün tək cərdi səviyyədə deyil, həm də sistemli yanaşmalar tətbiq edilməli və təhsil proqramlarında, psixoloji dəstək sistemində, müəllim və valideyn maarifləndirməsində ciddi dəyişikliklər aparılmalıdır. Uşaqların psixoloji rifahını təmin etmək üçün məktəb, ailə və cəmiyyətin birgə səyləri vacibdir.

Son illərdə məktəblilər arasında psixoloji gərginliyin artması müşahidə edilir və bunun əsas səbəblərindən biri yüksək akademik təzyiq, sosi-

al mühitin təsiri, ailə daxilində ünsiyyətin zəifləməsi və məktəblərdə yetərli psixoloji dəstəyin olmamasıdır. Statistik göstəricilər bu problemin nə qədər dərin olduğunu sübut edir. Son beş ildə ölkədə yeniyetmələr arasında intihar hallarının artdığına dair məlumatlar var. Bu cür hadisələrin qarşısını almaq üçün preventiv tədbirlər gücləndirilməli, məktəblərdə psixoloji xidmətlər genişləndirilməli və müəllimlər, valideynlər bu sahədə daha çox məlumatlandırılmalıdır.

Məktəb psixoloqlarının rolu bu məsələdə kritik əhəmiyyət daşıyır. Hazırda məktəblərdə psixoloqların sayı şagirdlərin ehtiyaclarını qarşılamaq üçün kifayət etmir. Mövcud normativlərə əsasən, 1000 nəfərədək şagird üçün

bir psixoloq nəzərdə tutulur, lakin böyük məktəblərdə bu sayın az olması psixoloji problemlərin vaxtında aşkarlanmasına və həllinə mane olur. Müasir təhsil sistemlərində məktəb psixoloqları tək problem yarandıqdan sonra yox, həm də erkən mərhələdə preventiv tədbirlər görən əsas mütəxəssislərdir. Onlar məktəbdə şagirdlərin psixoloji vəziyyətini qiymətləndirməli, risk qrupunda olanları müəyyən etməli və onlar üçün fərdi dəstək proqramları hazırlamalıdır.

Müəllimlərin və valideynlərin uşaqların psixoloji vəziyyətini daha yaxşı başa düşmələri üçün maarifləndirici proqramlar tətbiq olunmalıdır. Bir çox valideyn və müəllim psixoloji problemlərin əlamətlərini tanıyır və nəticədə uşaqların

ların yaşadığı stress, depressiya və emosional çətinliklər vaxtında müəyyən edilmir. Müəllimlər tək akademik bilik ötürən deyil, eyni zamanda şagirdlərin emosional vəziyyətlərini də müşahidə edən əsas şəxslər olmalıdırlar. Onlar şagirdlər arasında zorakılıq hallarını, sosial izolasiya yaşayanları və təzyiq altında olanları erkən mərhələdə aşkar etməlidirlər.

Təhsil proqramlarında psixoloji sağlamlıq və emosional dəstək mövzuları daha geniş yer tutmalıdır. Uşaqlara stresslə mübarizə aparmağın yolları, sosial münasibətlərin düzgün qurulması, emosional dayanıqlıq və özünüdəyərləndirmə mövzusunda biliklər verilməlidir. Hazırda bir çox inkişaf etmiş ölkələrdə məktəblərdə psixoloji sağlamlıq dərsləri keçirilir və bu, uşaqların psixoloji problemləri tanımasına, bu hallarla mübarizə aparmasına və ehtiyac duyduqda yardım istəməsinə kömək edir.

İmtahan stresinin və akademik təzyiqlərin azaldılması üçün təhsil sisteminə qiymətləndirmə metodları yenilənir. Mövcud təhsil sisteminə şagirdlərin uğuru əsasən test nəticələri ilə ölçülür və bu, uşaqlara ciddi psixoloji yük gətirir. Alternativ qiymətləndirmə üsulları tətbiq olunmalı, şa-

girdlərin akademik inkişafı yalnız imtahan balları ilə deyil, onların fərdi bacarıqları və yaradıcılığı ilə də qiymətləndirilməlidir. Finlandiya, Kanada və Yaponiya kimi ölkələrdə alternativ qiymətləndirmə sistemləri uğurla tətbiq edilir və bu, uşaqların imtahan stresini azaltmağa kömək edir".

Ekspert dedi ki, məktəblərdə zorakılıq və bullinqin qarşısının alınması üçün daha effektiv proqramlar həyata keçirilməlidir: "Məktəb daxilində sosial münasibətlərin sağlam şəkildə qurulması üçün xüsusi layihələr hazırlanmalı və şagirdlər bu istiqamətdə maarifləndirilməlidir. Bir çox intihar halları sosial izolasiya, dostlar arasında qəbul edilməmək və zorakılığa məruz qalmaqla əlaqədardır. Məktəblərdə zorakılıq halları ciddi şəkildə araşdırılmalı və bullinqin qarşısının alınması üçün müəllimlər və psixoloqların birgə fəaliyyəti gücləndirilməlidir.

Valideynlər də uşaqların psixoloji sağlamlığına daha həssas yanaşmalı və onlarla daha açıq ünsiyyət qurmalıdırlar. Ailədaxili münasibətlər uşaqların psixoloji rifahına birbaşa təsir edir. Valideynlər uşaqlarını yalnız akademik nəticələrə görə qiymətləndirməməli, onların emosional ehtiyaclarına diqqət yetirməlidirlər. Uşaqlar ailədə özlərini ifadə edə bilməlidirlər ki, məktəbdə və sosial mühitdə yaşadıkları çətinlikləri paylaşmaqdan qorxmasınlar. Çox vaxt valideynlər uşaqların emosional problemlərini "xırda məsələ" kimi qəbul edir və onların hisslərini ciddi hesab etmirlər. Lakin bu cür yanaşma uşaqların öz problemlərini içlərində böyütməsinə və nəticədə ciddi psixoloji travmalara səbəb olur".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Xəlilə GƏRAY

Qarabağ Universitetində ilk imtahan həyəcanı

Tələbələrə payız semestri ilə bağlı təəssüratları...

Qarabağ Universitetində payız semestrinin ilk imtahan sessiyası uğurla yekunlaşıb. Tələbələr imtahan prosesi ilə bağlı təəssüratlarını bölüşüblər.

Humanitar və sosial elmlər fakültəsinin tələbəsi İlnur Qasimov: "İlk imtahan sessiyası mənim üçün olduqca maraqlı keçdi. İmtahan suallarında müəyyən çətinliklər var idi, lakin yaxşı hazırlaşdıqda suallara cavab vermək olardı. Bundan əlavə, fənlər üzrə sualların aydın və məntiqli olmasından razı qaldım. Bəzi fənlər üzrə test üsulundan istifadə edilir, bəzilərində isə açıq tipli suallar var idi.

İmtahan müddətində müəyyən dərəcədə həyəcanım var idi, xüsusilə də ilk imtahanlarda bu daha çox hiss edilirdi. Amma imtahana yaxşı hazırlaşaraq dərs materiallarını vaxtında oxuyanda bu həyəcan azalmağa başlayır. Çətin sual-

lara rast gəldikdə belə təmkinli olmaq və məntiqli düşünmək situasiyadan çıxmağa kömək edirdi. Müəllimlərimiz də öz növbəsində əlavə izah saatları təşkil edərək bizi imtahana hazırlayırdılar. Onların mənavi dəstəyi imtahana hazırlıq prosesini xeyli asanlaşdırdı. Bunun üçün bütün müəllimlərimizə təşəkkür edirik".

Pedaqoji fakültənin tələbəsi Nərin Məhərrəmzadə: "Qarabağ Universitetində keçirilən ilk semestr imtahanlarının təşkilində müasir qiymətləndirmə metodlarından istifadə olunması diqqətçəkən məqamlardandır. Yazılı, test, şifahi və praktik imtahanlarla bilik və bacarıqlarımız müxtəlif aspektlərdən yoxlanıldı. Bəzi fənlər üzrə təqdimat və layihə şəklində keçirilən imtahanlar yaradıcılığımızı və tənqidi düşünmə bacarıqlarımızı nümayiş etdirməyimizə şərait yaratdı. Zənnimcə, imtahan prosesi şəffaf və ədalətli keçdi. Müəllimlər hər imta-

han öncəsi bizim stressdən çıxmağımız üçün bir çox məsləhətlər verirdilər. Düşünürəm ki, növbəti semestrə də uğurlarımızı davam etdirəcəyik".

Turizm fakültəsinin tələbəsi Murad Zərbəliyev: "İmtahanlar mənə görə həm maraqlı, həm də həyəcanlı keçdi. Ən çox tərəddüd içərisində olduğum tarix fənnindən də yüksək nəticə əldə etdim. Müəllimlərimiz də prosesdə bizə çox dəstək oldular və əlavə təkrar dərslər keçdilər. Təkrar dərslər stresimizin azalmasına, motivasiyamızın daha da artmasına şərait yaratdı.

Bundan əlavə, praktik ingilis dilində həm şifahi, həm də yazılı imtahanlar keçirildi. Digər fənlərdə də açıq və qapalı suallar yer alırdı. Qeyd edirəm ki, imtahanlardan əvvəl tələbələrə motivasiyasının artırılması məqsədilə rektorumuz Şahin Bayramovla görüş oldu. Bu görüşdə Şahin müəllim bizi imtahan prosesi barədə məlumatlandırdı, suallarımızı şəxsən özü cavabladı, təkliflərimizi dinlədi və imtahanla bağlı tövsiyələr verdi".

☐ **"Yeni Müsavat"**

Türkmənistan qazının İran üzərindən Türkiyəyə svop sxemi üzrə nəqli BOTAS şirkəti ilə razılaşdırılıb. Türkmənistanın rəsmi qəzeti olan "Real Türkmenistan"ın ("Realnyy Turkmenistan") yaydığı məlumata görə, bunu Türkmən xalqının Milli Lideri, Türkmənistan Xalq Məsləhətinin (Xalq Şurası) sədri Qurbanqulu Berdumuhəmmədov İran Prezidenti Məsud Pezeşkianla telefon danışığı zamanı deyib.

Berdumuhəmmədov həmçinin bildirib ki, elektrik enerjisi sənayesində əməkdaşlığı artırmaq üçün Türkmənistan "Marı" Su Elektrik Stansiyasından İran sərhədinə qədər Marı-Məşhəd istiqamətində elektrik ötürücü xəttinin bir hissəsinin çəkilməsini təklif edib. Qeyd olunur ki, artıq lazımi danışıqlar aparılıb və müvafiq sənəd imzalanıb. Layihənin İran şirkətləri tərəfindən həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur.

Xatırladaq ki, 2017-ci ilin yanvarında Türkmənqaz və NIGC arasında yaranmış mübahisəyə görə Türkmənistan İrana qaz nəqlini dayandırıb. 2018-ci ildə tərəflər Beynəlxalq Arbitraj Məhkəməsinə bir-birlərinə qarşı iddialar qaldırıblar, 2020-ci ildə Türkmənistanın xeyrinə qərarlar çıxarılıb. Qaz nəqli 2023-cü ilin avqustunda - İran tərəfi 1,8 milyard dollarlıq borcunu ödədikdən sonra bərpa olunub.

Qeyd edək ki, Türkiyə ilə Türkmənistan arasında qaz alqı-satqısına dair danışıqlar son 3 ildə intensivləşib. 2023-cü il dekabrın 6-da Aşqabadda Türkmənistan və Türkiyənin iqtisadi əməkdaşlığın inkişafı sahəsində hökumətlərarası komissiyalarının iclası keçirilib və orada Türkmənistandan qazın İran ərazisindən Türkiyəyə tranzitinin mümkünlüyü barədə fikir mübadiləsi aparılıb. Türkiyənin Aşqabaddakı səfiri Əhməd Dəmirokun 2023-cü ilin sentyabrında verdiyi məlumata görə, onun ölkəsi 20 il ərzində Türkmənistandan 300 milyard kubmetr qaz almağı planlaşdırır. Birinci mərhələdə 2 milyard kubmetr qazın İran üzərindən svop yolu ilə tədarükü planlaşdırılır. Uzunmüddətli perspektivdə isə Xəzər dənizi üzərindən Azərbaycana illik ötürücülük gücü 15 milyard kubmetr olan qaz kəmərinin çəkilişi nəzərdə tutulur. Bu kəmərlə Türkiyə Türkmənistandan 20 ildə 300 milyard kubmetr qaz almağı hədəfləyir.

2024-cü il martın 1-də Ankara və Aşqabad Türkiyə və Avropaya təbii qaz tədarükünə dair iki ilkin müqavilə imzalayıblar. Bir həftə sonra Türkiyənin enerji və təbii sərvətlər naziri Alparslan Bayraktar mətbuata açıqlamasında türkmən qazının Türkiyəyə ixracı üçün üç variantın nəzərdən keçirildiyini bildirib. Onlardan biri türkmən qazının İran vasitəsilə Türkiyəyə svop yolu ilə nəql edilməsidir: "Başqa bir variant da odur ki, qaz Türkiyəyə İran və Azərbaycan vasitəsilə tədarük

yadan Azərbaycan üzərindən qaz kəmərinin çəkilməsi planına aiddir. İndiyədək ABŞ İran üzərindən türkmən qazının svop nəqlinə hər hansı sanksiya tətbiq etməyib. Belə görünür ki, bundan sonra da belə davam edəcək. Lakin eyni münasibətin Rusiyadan böyük kəmərin çəkilməsi layihəsinə də sərgilənəcəyi böyük sual altındadır. Azərbaycanın bilavasitə Vladimir Putinin dilə gətirdiyi bu layihə ilə bağlı hər hansı açıqlama verməməsi də göstərir ki, layihə, yumşaq desək, perspektivsizdir.

Regional qaz mərkəzi formalaşdırmaq hədəfi Türkiyənin də son 3 ildəki enerji siyasətinin önündə gəlir. İrandan fərqli olaraq Türkiyə ABŞ və Qərbin açıq sanksiyaları altında deyil. Üstəlik, İran kimi 2 deyil, çoxsaylı mənbə-

Türkmən qazının Türkiyəyə ixracı - Azərbaycan projesinin harasındadır?

Türkiyə rəsmisi əlavə edib ki, ilkin mərhələdə 2 milyard kubmetrə qədər təbii qazın nəqli planlaşdırılır

ediləcək. Alternativ olaraq, Türkmənistan qazı Türkiyəyə Xəzər dənizindən keçən boru kəməri ilə nəql edilə bilər".

Türkiyə rəsmisi əlavə edib ki, ilkin mərhələdə 2 milyard kubmetrə qədər təbii qazın nəqli planlaşdırılır.

Türkmənistanın qaz ixrac bazarını genişləndirməyə çalışması ölkə üçün tələpəli məsələyə çevrilib: Avropa bazarından qovulan Rusiya bütün diqqətini Şərqi - Türkmənistanın yeganə bazarı olan Çinə, həmçinin Mərkəzi Asiya bazarının digər ölkələrinə yönəldib. Moskva bu bazarlara maksimum çox qaz satmaq üçün Aşqabada təzyiqlərlə yanaşı, alıcı ölkələrə daha aşağı qiymətlər və əlavə şərtlər təklif edir. Özbəkistan və Qazaxıstan artıq Rusiyanın təzyiqləri qarşısında davam gətirməyə, bu ölkədən qaz almağa, həmçinin alışı həcmələrini artırmağa başlayıblar. Rusiya Çindən "Sibirin gücü 2" kəməri layihəsinin icrasına razılıq ala bilmədikdən sonra Mərkəzi Asiya üzərindən bu ölkəyə qaz nəqlini artırmaq üçün mübarizəyə başlayıb. Burada onun əsas rəqibi Türkmənistandır. Artıq ötən ilin son aylarından etibarən Çinə boru qazı ixracında Aşqabadda arxada qoymağa nail olan Rusiya dayanmaq niyyətində deyil. Buna görə Türkmənistan öz qazının digər ölkələrə ixracını artırmaq kimi həyatı vacib çağırışla üzləşib. Bu sahədə

onun seçimləri elə də çox deyil: quruda İran üzərindən, suda Xəzər dənizindən. Rusiyanın mövqeyinə, həmçinin Xəzərdən keçəcək boru kəmərinin yüksək maliyyə tutumuna (20 milyard dollara qədər) görə indiki mərhələdə Türkmənistan üçün yeganə yol İran üzərindən nəqlin artırılmasıdır. Son 3 ildə ölkə rəhbərliyi bu yolun işlək hala gəlməsi üçün ciddi addımların atılmasına nail olub.

Hazırda türkmən qazının İrana nəql olunma biləcəyi iki boru kəməri var: gücü ildə 8 milyard kubmetr olan Karpıe-Kordkovi kəməri və gücü ildə 12,5 milyard kubmetr olan Dövlətabad-Saraxs-Naziran kəməri. İki kəmərlə nəql imkanı 20 milyard kubmetr ətrafındadır. Hazırda tərəflər bu gücün 40 milyard kubmetrə qədər artırılması üzərində işləyirlər. 2024-cü il iyulun 3-də iki ölkə qaz sahəsində əməkdaşlıq haqqında saziş imzalayıb. Saziş üç komponentdən ibarətdir: İraqa eyni həcmdə tədarük müqabilində İrana ildə 10 milyard kubmetr qazın tədarükü; İrana qaz tədarükünün artması; İran şirkətləri tərəfindən Türkmənistanda qaz infrastrukturunun, o cümlədən 125 kilometrlik qaz kəməri və üç kompressor stansiyasının tikintisi.

Bu plan reallaşarsa, Türkmənistan öz qazını İran vasitəsilə Türkiyə, Azərbaycan və İraqa daha çox

həcmərdə tədarük edə biləcək. Türkmənistan, İran və Azərbaycan arasında qaz mübadiləsinə dair saziş 2021-ci ilin sonunda imzalanıb. Azərbaycan Türkmənistandan qazı 2022-ci ilin yanvarından almağa başlayıb. Həmin il 0,9 milyard kubmetr, 2023-cü ildə isə 2,6 milyard kubmetr qaz alınıb. 2024-cü ilin yanvarında qiymətlə bağlı ziddiyyətlər üzündən alış bir müddət dayansa da, tezliklə bərpa olunub. Lakin statistika baxsaq, alınan həcm kəskin azalıb: 2024-cü ilin 11 ayında Azərbaycan Türkmənistandan cəmi 372 milyon kubmetr qaz alıb. Halbuki ilin əvvəlində alış həcmlərinin 3 milyard kubmetrə qədər artırılması nəzərdə tutulurdu.

2023-cü il noyabrın 8-də Aşqabadda "Türkmənqaz" dövlət konserni ilə İraqın Energetika Nazirliyi arasında İran üzərindən svop sxemi üzrə İraqa qaz ixracına dair saziş imzalanıb. İraq elektrik enerjisi istehsalı üçün ilk növbədə qazdan istifadə edəcək. Anlaşma Memorandumu əsasən, müqavilə 5 il müddətinə nəzərdə tutulub.

İranın Azərbaycan və Türkiyəyə qaz nəqli imkanları hələlik məhduddur. Belə ki, İrandan Türkiyəyə qaz ötürülən kəmərin gücü 14,5 milyard kubmetrdir. İki ölkə arasında ildə 10 milyard kubmetrlik qaz alqı-satqısına dair saziş var. Onun müddəti 2026-cı ilin iyulunda bitəcək. İran öz daxilində ehtiyacın

getdikcə artması üzündən sazişin şərtlərinə əksər hallarda əməl edə bilmir. Məsələn, 2023-cü ildə 10 milyard kubmetr əvəzinə Türkiyəyə cəmi 5.5 milyard kubmetr qaz verə bilib.

İran öz tərəfində Azərbaycana qaz ötürmək gücünü 5 milyard kubmetrə çatdırdığını açıqlayıb. Azərbaycanın mövcud infrastrukturuna 4,5 milyard kubmetr qazın alınmasına imkan verir.

İrandan İraqa qaz ötürülməsi gücü isə 14 milyard kubmetr həcmində qiymətləndirilir. Bunun bir hissəsi öz qazı hesabına təmin edilir.

Beləliklə, İran ildə Türkmənistandan 15-16 milyard kubmetr qazı qəbul edib, İraq, Türkiyə və Azərbaycana ötürə bilər. Bu həcm artırılması üçün İranın əlavə yatırımlara ehtiyacı var. Hazırda Tehran Rusiya ilə də qaz anlaşması üzərində işləyir. Rusiyadan Azərbaycan üzərindən svop yolu ilə ildə ilkin olaraq 2 milyard kubmetr qaz almaq istəyən İran daha sonra yenə Azərbaycan üzərindən çəkilməsi planlaşdırılan kəmərlə bu həcmi 50 milyard kubmetrə çatdırmaq, beləliklə də bölgədə qaz tranzit mərkəzinə çevrilməyi hədəfləyir. Lakin Donald Trampın ABŞ-da yenidən hakimiyyətə gəlməsi və dərhal İrana qarşı sərt təzyiq siyasətini bərpa etməsi Tehranın bu planlarının reallaşmasını böyük sual altında qoyur. Bu, xüsusilə Rusi-

yardan qaz almaq və çox geniş coğrafiyada reallaşdırmaq imkanı var.

Türkiyənin türkmən qazını almaq qərarı qaz mərkəzinin əsas mənbə olaraq Rusiyadan asılı olmadığını nümayiş etdirməklə Avropa bazarından alıcı cəlb etmək məqsədinə uyğundur. 2023-cü ilə aid məlumatlar göstərir ki, Ankara Rusiyadan 21,1 milyard kubmetr, İrandan isə 5,4 milyard kubmetr qaz idxal edib ki, bu da ümumi qaz idxalının 51,5 faizini təşkil edib. 2024-cü ildə Rusiyadan idxalın daha da azalması Türkiyənin öz qaz təminatında da Moskvadan asılılığını minimuma endirmək istəyini göstərir. Eyni zamanda Ankara Rusiya ilə 2025-ci ilin sonunda müddəti bitəcək qaz alqı-satqısına dair müqaviləni yeniləyərkən daha əlverişli şərtlər əldə etmək niyyətindədir. Eyni istək İranla müqavilənin yenilənməsi sahəsində də mövcuddur.

Regionun əsas qaz ixracatçılarından olan Azərbaycanın da yaranmış yeni şərtlərdə öz mənafeyinə uyğun planları olmamış deyil. Rəsmi Bakı Avropaya qaz ixracını artırmaq, eyni zamanda bölgədə icra olunan layihələrdən qazanc götürmək niyyətindədir. İndiyədək bu sahədə əldə olunan nəticələr Bakının uğurlu oyunçu kimi mövqeyini gücləndirir...

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

MUSAVAT

Son səhifə

N 26 (8636) 12 fevral 2025

Bu məhsullar beyin hüceyrələrinin məhvində səbəb olur

Oxu.Az-ın "İzvestiya"ya istinadən verdiyi məlumata görə, nevroloq Polina Lepilova xəbərdarlıq edib. Onun sözlərinə görə, düzgün olmayan qidalanma bir-biri ilə əlaqəli xəstəliklərin - ateroskleroz, ürək-damar xəstəlikləri və demensiyanın inkişafına səbəb olur. "Zərərli qidaların qəbulu qanda yağların balansının pozulmasına, damarların zədələnməsinə, iltihaba və beyin hüceyrələrinə zərər verən sərbəst radikalın əmələ gəlməsinə səbəb olur", - deyərək həkim izah edib. Lepilova bildirib ki, fastfud, qızardılmış qida, yağlı ət, marqarin, kərə yağının qəbulu kimi qida verənləri tərkibindəki transyağlar və doymuş yağlar səbəbindən sağlamlığa mənfi təsir göstərir.

"Bu maddələr "pis" xolesterin səviyyəsini artırır ki, bu da zamanla aterosklerozun inkişafına səbəb olur. Belə qidalanma, həmçinin neyronlara zərər verən sərbəst radikalın və iltihabın əmələ gəlməsinə səbəb olur", - deyərək həkim qeyd edib.

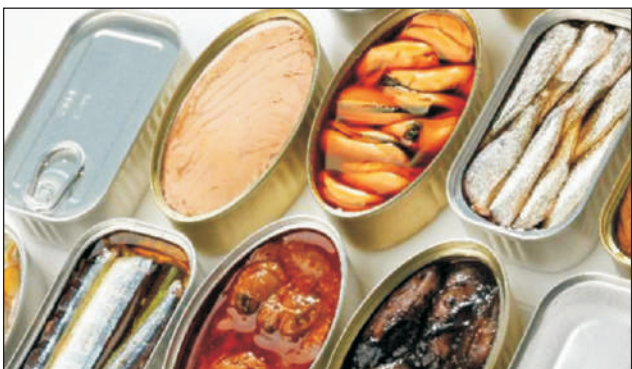
Mütəxəssis həmçinin tərkibində yüksək miqdarda duz olan məhsulların (gündə 5 qramdan çox) qəbulunu da risk faktoruna kimi qiymətləndirib. Onun sözlərinə görə, belə qidalanma insult və arterial hipertenziyanın inkişafına gətirir, bunlar da öz növbəsində demensiyanın yaranmasına səbəb ola bilər.

Pişişini tərk edən qadın həbs olundu

Yaponiyada bir ay mənzildə tək qalan pişik ayaqyolundakı su sayəsində xilas olub. Hədisə 2024-cü ilin yayında Osaka şəhərində baş verib. Yerli heyvanların rifahı təşkilatı "Animal Rescue Tanpopo" avqust ayında pişiyi dəhşətli vəziyyətdə tapıb. Mənzildə döşəməyə səpələnmiş spirtli içki şüşələri və hazır yemək qablaşdırılmaları olub. Təşkilatın könüllüsü pişiyi ayaqyolunun yanında tapıb. Qadın əvvəlcə heyvanın sağ qalmadığını düşünsə də, tapqətdən düşmüş pişiyin huşunu itirdiyi məlum olub. Onu baytarlıq klinikasına aparıblar. Orada həkimlər pişiyi sağaldıblar. Məlum olub ki, o, evdə bir həftə qalıb, tapdığı yemək qırıntılarını yeyib və ayaqyolundan su içib.

Konservlər xərçəng yarada bilər - xəbərdarlıq

Müəyyən konservlər hətta xərçəngə səbəb ola bilər. Medicina.az xəbər verir ki, teleaparıcı Sergey Aqapkin və dietoloq Marina Makişa bəzi konservləşdirilmiş qidaların xərçəngə səbəb ola biləcəyi barədə xəbərdarlıq ediblər. Aqapkinin fikrincə, xarab olmuş, kiflənməmiş konservləşdirilmiş məhsulların istehlakı xərçəngin inkişafına səbəb ola bilər.

Mütəxəssis izah edib ki, bankalarda qara kif yarana bilər. Bu kif bədəndə toplanır və mürəkkəb gedişi və əlverişsiz proqnozu ilə qaraciyərin bədxassəli lezyonu (hepatosellüler xərçəng) yaranmasına səbəb ola bilər. Bu nəticəyə regionların birində xərçəngin bu növünün yayılmasını təhlil edən tədqiqatçılar gəlib. Onlar qaraciyər xərçəngi ilə qara kif əlaqə tapıblar.

Öz növbəsində Makişa əlavə edib ki, əgər məhsulda, o cümlədən konservlərdə hər hansı kif aşkar edilərsə, o zaman bakteriyaların təsir etdiyi hissənin kəsilməsi və ya çıxarılması kifayət deyil. Bu halda bütün məhsul atılmalıdır.

Onun keçmiş sahibi tapılaraq heyvanlara qarşı amansızlıqda şübhəli bilinərək həbs edilib. Qadın pişiyi iyul ayında tərk etdiyini etiraf edib. Könüllülər və baytarlar pişiyin bədənində onun döyüldüyünü göstərən izlər aşkarlayıblar. Pişiyin də aqressiv davrandığı məlum olub. Zoopsixoloqlar bunu qorxudan yaranan müdafiə reaksiyası kimi şərh ediblər.

Pişiye "Möcüzə" adı verilib. Reabilitasiya və veridşləri düzəldikdən sonra onun üçün yeni bir sahib tapılacaq.

Qırmızı ətəin gözlənilməz təhlükələri üzə çıxdı

Amerikalı alimlər qırmızı ət qəbulunu daha sürətli aqnoitiv qocalma və demensiya riskinin artması ilə əlaqələndiriblər. Müvafiq araşdırma "Neurology" jurnalında dərc edilib. Tədqiqatçılar ABS-da 133 mindən çox tibb işçisinin 40 il ərzində qidalanmasına və səhhətinə nəzarət edərək onların məlumatlarını təhlil ediblər. Nəticələr göstərib ki, emal edilmiş qırmızı ət, məsələn, bekon, kolbasa və sosiskanın mütləq qəbulu demensiyanın inkişaf riskini 16 faiz artırır.

Bundan başqa, sözügedən ət ürək-damar xəstəliklərinin inkişafına da imkan yaradır. Emal edilmiş ət məhsullarında duzun çox olması da orqanizmdə hipertoniya və iltihab proseslərinə gətirib çıxara bilər, bu da öz növbəsində Altsheymer xəstəliyi ehtimalını yüksəldir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Bir cüt milçəyin yalnız aprel-may aylarında buraxdıqları yumurtaların hamısından ağcaqanad çıxsa, dünyanı 14 metr qalınlığında milçək təbəqəsi örtərdi.
- * Dünya əhalisinin 50%-nin telefonla heç danışmadığını bilirdinizmi?
- * Əgər siz 1 saat müddətində qulaqcıqla nəyəsə qulaq assanız, bu zaman qulağınızda bakteriyaların sayı 70% artmış olacaq.
- * Yataqdan düşərək ölmə ehtimalının iki milyonda bir olduğunu bilirdiniz?
- * Bir insandakı ümumi damar uzunluğu 150 min kilometrdir. Başqa cür desək, bu dünya ilə Günəş arasında ki məsafənin 150 milyon km-nə bərabərdir.
- * Kişiləri ildırım vurmaları ehtimalı qadınlarla görə 6 qat daha çoxdur.
- * Bir okeanın ən dərin yerində, dəmir bir topun dibə çök-məsi bir saatdan çox vaxt alır.
- * Bu günə qədər yaşamış ən ağır adam 635 kiloya sahib olan vaşingtonlu Jon Brover Minnochdur.
- * Məşhur cizgi filmi Təməl Rəis 1919-cu ildə Elzie Crisler Segar tərəfindən çəkilib.
- * Barmaq izləri kimi dil izləri də hər insan üçün unikal və təkrarolunmazdır.
- * ABŞ-da yaşları 20 ilə 29 arasında olan zənci kişilərin üçdə biri ya həbsxanada, ya da müvəqqəti istintaq təcridxanasındadır.
- * Dünyanın ən hündür dalgası 1971-ci ildə Yaponiyanın İşigaki adasında qeydə alınıb. Onun hündürlüyünün nə az, nə çox 85 metr yüksəkliyə çatdığı bildirilir.

İtaliyada təyyarədə gizlənən pişik uçuşu iki günlük iflic etdi

Italiyada "Ryanair" daşıyıcı aviaşirkətinə məxsus olan "Boeing 737" təyyarəsi Romadan havaya qalxmağa hazırlaşdığı zaman göyertsinə pişik daxil olub və gizləniib.

Nəticədə pişik iki gün ərzində təyyarə reysinin işini iflic edib. Məlumatla görə, səmşinlərin təyyarəyə minməyə başlamasından bir qədər əvvəl ekipaj üzvləri salonda pişik miyodaması eşidiblər. Yoxlama zamanı pişik elektron sistemlərin yerləşdiyi hissədə aşkarlanıb. Komanda üzvləri onu tutmağa çalışsalar da, dərhal kablərlərin arasında gözəndən itib. Mühəndislər hətta bir neçə paneli də çıxarıblar, lakin bu da pişiyi tapmağa kömək etməyib.

Nəticədə ekipaj təyyarənin qapısını açıq qoymağa qərar verib. İki gün keçdikdən sonra pişik nəhayət ki, göyertəni tərk edib və təyyarə planlaşdırılan uçuşunu gecikmiş də olsa, həyata keçirə bilib.

Polşada nadir qara canavarlar görüntüləndi

Polşada meşə massivlərindən birində nadir qara canavarlar görüntülənib. "Bu, nədirsə, yeni və qeyri-adi bir şeydir", - deyərək "SAVE Wildlife Conservation Fund Poland" layihəsinin koordinatoru Coanna Toçidlovskaya bildirib. Məlumatla görə, ekspertin qunduzları araşdırmaq üçün quraşdırdığı kameraya çayı keçmək istəyən qara canavarlar düşüb. Polşada 13 ildir canavarların müşahidəsi ilə məşğul olan Təbiəti Mühafizə Təşkilatı canavarları brakonyerlərdən qorumaq üçün meşənin yerini açıqlamır. Polşadakı 2 500-3 000 canavardan əksəriyyəti üzərində kürən və ya qara çalarların da olduğu boz rəngli canavarlardır. Qara xəz isə minlərlə il əvvəl əhliləşdirilmiş itlərdə baş verən genetik mutasiyanın nəticəsidir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələniib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500